

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.11.2.2024

Pani
Elżbieta Szczepińska
Prezes Zarządu
Stowarzyszenie Integracja na Plus
ul. Cisowa 32
83-250 Skarszewy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.84.2025
Komisji Rozstrzygającej z dnia 23 maja 2025 r.

P/24/031 – Funkcjonowanie Funduszu Sprawiedliwości

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie Integracja na Plus, ul. Cisowa 32, 83-250 Skarszewy (dalej: „Stowarzyszenie”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Szczepińska, Prezes Zarządu Stowarzyszenia, od 12 stycznia 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Uzyskiwanie dofinansowania ze środków Funduszu Sprawiedliwości. 2. Wykonywanie umowy na realizację zadań Funduszu Sprawiedliwości. Kontrola obejmuje umowę nr DFS-VI.7211.57.2021, ze zmianami ¹ (dalej: „umowa dotacji”).
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 14 lutego 2025 r., tj. do zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, o ile miały one związek z kontrolowaną działalnością, w szczególności realizowaną ww. umową.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Hanna Rybczyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/91/2024 z 3 czerwca 2024 r. 2. Monika Stępka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/88/2024 z 28 maja 2024 r. i nr LGD/25/2025 z 3 lutego 2025 r. 3. Dariusz Jurczuk, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 22977. 4. Krystian Kułaga, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 21933. (akta kontroli str. 1-10, 1809-1810)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Realizowane przez Stowarzyszenie zadania finansowane ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości⁴ wykonywane było w znacznym zakresie niezgodnie z warunkami umowy dotacji zawartej 13 stycznia 2022 r. z Dysponentem Funduszu. Stwierdzono także wydatkowanie z naruszeniem postanowień ww. umowy części otrzymanych środków dotacji.

Z uwagi na odmienny zakres kompetencji kontrolnych NIK w odniesieniu do podmiotów nienależących do sektora finansów publicznych, nie dokonano oceny celowości oraz rzetelności realizacji przez Stowarzyszenie zadań finansowanych ze środków dotacji.

Stowarzyszenie wykonywało zadania określone w umowie dotacji, która w założeniu miała służyć realizacji jednego z celów Funduszu Sprawiedliwości, jakim była pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom oraz osobom im najbliższym. W ramach tego zadania Stowarzyszenie utworzyło Okręgowy Ośrodek Pomocy

¹ Umowa nr DFS-VI.7211.57.2021 na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, udzielenia pomocy świadkom i osobom im najbliższym dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na lata 2022-2025, zawarta 13 stycznia 2022 r. pomiędzy Ministrem Sprawiedliwości, zwanym dalej „Dysponentem Funduszu” a Stowarzyszeniem.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: „ustawa o NIK”).

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Zwanym dalej także „Funduszem Sprawiedliwości” lub „Funduszem”.

Pokrzywdzonym Przepiętstwem w Gdańsku (dalej: „Ośrodek w Gdańsku”) oraz dziewięć lokalnych punktów pomocy⁵ (dalej: „LPP”). Jednak z opóźnieniem rozpoczęło świadczenie tej pomocy w pięciu LPP oraz nie zapewniło od początku realizacji zadania (od 13 stycznia 2022 r.) wymaganej dostępności specjalistów: z prawnikami i psychologami umowy zawarto w okresie od 1 lutego do 1 marca 2022 r., a z mediatorem i psychiatrą w ogóle nie zawarto takich umów⁶.

Stwierdzono również przypadki udzielania pomocy (na łączną kwotę 24,3 tys. zł, co stanowiło 10,4% próby objętej badaniem), niezgodnie z warunkami udzielania świadczeń. Stwierdzono również nieprawidłowości w zakresie dokumentowania udzielanej pomocy przez osoby pierwszego kontaktu oraz specjalistów, co skutkowało m.in. potwierdzeniem udzielenia osobie pokrzywdzonej pomocy prawnej przed przyjęciem wniosku, czy też równoczesnym udzieleniem przez specjalistę pomocy w tym samym czasie dwóm różnym osobom pokrzywdzonym.

Spośród wydatków objętych badaniem⁷, wydatki w kwocie 97,5 tys. zł (7,4%) nie dotyczyły pomocy osobie pokrzywdzonej albo nie spełniały warunków kwalifikowalności określonych w umowie dotacji, tj. nie były niezbędne do realizacji zadania, nie zostały udokumentowane, nie przewidziano ich w umowie dotacji albo nie zostały poniesione bezpośrednio z odrębnego rachunku bankowego.

Stowarzyszenie prowadziło wyodrębnioną ewidencję księgową środków dotacji. Objęte kontrolą 142 dowody księgowe były zgodne z art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości⁸, jednak 15 z nich nie zostało opisanych zgodnie z warunkami umowy dotacji. W przypadku zamówienia o wartości przekraczającej 130,0 tys. zł na dostawę bonów towarowych żywnościowych i bonów towarowych na zakup odzieży, obuwia, bielizny oraz środków higieny osobistej, Stowarzyszenie prawidłowo zastosowało zasady określone w umowie dotacji i przeprowadziło postępowanie w formie zapytania ofertowego podanego do publicznej wiadomości na stronie internetowej. Stwierdzono jednak, że realizacja zadania dotyczącego pokrywania kosztów odzieży, obuwia, bielizny oraz środków higieny osobistej poprzez zakup bonów towarowych (dalej: „kupony podarunkowe”) była niezgodna z warunkami konkursu ofert, w wyniku którego zawarto umowę dotacji. Ponadto za kupony podarunkowe, na które Stowarzyszenie w latach 2022-2024 wydatkowało łącznie 479,4 tys. zł, beneficjenci mogli nabyć szerszą gamę produktów niż zgodna z zakresem oferty stanowiącej załącznik do umowy dotacji, w tym wyroby tytoniowe i alkoholowe.

Stowarzyszenie wywiązało się terminowo z obowiązków przekazywania Dysponentowi Funduszu wymaganych umową dotacji kwartalnych informacji o wykorzystaniu środków dotacji, wyciągów z rachunku dotacji, miesięcznych wykazów osób, półrocznych sprawozdań z wykonania umowy oraz wskazanych przez Dysponenta dokumentów finansowo-księgowych i wniosków o udzielenie pomocy. Stowarzyszenie również terminowo przedkładało na wezwanie Dysponenta wyjaśnienia, uzupełnienia i korekty ww. dokumentów. W wymaganym terminie zwróciło niewykorzystaną część dotacji, która została zaniżona na skutek przyjęcia za koszty administracyjne kwot stanowiących dopuszczalny 25% limit określony w umowie dotacji, zamiast kwot związanych z realizacją przedmiotu umowy. Na koniec lat 2022-2023 na zlecenie Stowarzyszenia została wykonana ewaluacja

⁵ Tj. w: Gdyni, Kartuzach, Kościerzynie, Kwidzynie, Malborku, Sopocie, Starogardzie Gdańskim, Tczewie oraz Wejherowie.

⁶ Według stanu na 30 września 2024 r.

⁷ Badaniem objęto wydatki w łącznej kwocie 1320,6 tys. zł (37% wydatków z dotacji do 30 czerwca 2024 r.).

⁸ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.).

skuteczności realizacji zadań, a zawarte w niej rekomendacje zostały przez Stowarzyszenie wdrożone.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Stowarzyszenie zostało wpisane do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 30 grudnia 2009 r.

(akta kontroli str. 4-8)

2. Celami statutowymi Stowarzyszenia były: rozwój społeczności lokalnych gminy Skarszewy i Kociewia, ochrona oraz propagowanie dóbr kultury, sztuki, historii, tradycji, przyrody oraz integracja społeczna, zawodowa i międzypokoleniowa mieszkańców. Cele te, zgodnie z § 8 statutu⁹, realizowano poprzez m.in.:

- udzielanie: pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania ich szans, nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa,
- działalność na rzecz: integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, mniejszości narodowych, etnicznych i języka regionalnego, osób niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży,
- wspieranie: rodziny i systemu pieczy zastępczej, inicjatyw mających na celu integrację społeczną z osobami niepełnosprawnymi, a także ich rehabilitację oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej,
- ochronę i promocję zdrowia, promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz promocję i organizację wolontariatu,
- pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych i wojen w kraju i za granicą,
- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- naukę, edukację, oświatę i wychowanie oraz organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń, wykładów, staży i praktyk.

Powyższe było zbieżne z celami Funduszu Sprawiedliwości, określonymi w §§ 36 i 37 rozporządzenia w sprawie Funduszu¹⁰ i przewidywały realizację zadań będących przedmiotem umowy dotacji.

(akta kontroli str. 11-23, 28-29)

3. Stowarzyszenie wykonywało w przeszłości (tj. przed podpisaniem umowy dotacji) zadania zbieżne lub o zbliżonym zakresie tematycznym¹¹ do zadań zleconych mu do realizacji przez Dysponenta Funduszu, w tym w latach 2019-2021 realizowało projekt: „Pomoc na plus”, który był współfinansowany z Funduszu Sprawiedliwości¹².

⁹ Statut przyjęty uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Integracja Na Plus Nr 1/NW/2020 z 22 kwietnia 2020 r. (§ 8 lit.: a-d, g, i-k, q-r, y, aa, dd, jj, kk, oo, rr i ww).

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości (Dz. U. z 2024 r. poz. 1605 ze zm.).

¹¹ M.in. projekty: Stworzenie warunków do podejmowania działalności społecznej i zawodowej przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym (2015, 2016), Prowadzenie Dziennego Domu Pobytu: „Senior – WIGOR” (2016, 2017) i „Senior+” (2018), Nowe horyzonty aktywnej integracji w środowisku lokalnym – animacja, edukacja, aktywizacja na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego (2016), Skarszewski CIS na BIS (2017-2023), Lokalne Centrum Usług Społecznych (2021-2023), w ramach których udzielano m.in. wsparcia prawnego, psychologicznego, zdrowotnego.

¹² W ramach XIV otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości w zakresie Udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, Udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na lata 2019-2021 (DFS-II-7211-2396/18); umowa nr DFS-II.7211.144.2019 z 20 lutego 2019 r.

Głównym celem tego projektu było zmniejszenie negatywnych skutków przestępstw wśród osób pokrzywdzonych przestępstwem, świadków oraz osób im najbliższych zamieszkujących teren powiatu malborskiego, starogardzkiego, tczewskiego, sztumskiego oraz kwidzyńskiego poprzez świadczenie kompleksowych usług pomocy specjalistycznej (prawnej i psychologicznej), interwencyjno-socjalnej i materialnej (w trybie telefonicznym, stacjonarnym i ambulatoryjnym).

(akta kontroli str. 23-33)

4. Stowarzyszenie, w ustalonej umowę dotacji dacie rozpoczęcia realizacji zadania (tj. 13 stycznia 2022 r.):

- świadczyło usługi w Ośrodku w Gdańsku oraz czterech LPP, tj. w Kwidzynie, Malborku, Starogardzie Gdańskim i Tczewie¹³ (kolejne punkty zaczęły świadczyć usługi po tej dacie, co opisano w punkcie 1 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”),
- posiadało umowy zawarte z czterema osobami pierwszego kontaktu¹⁴, które świadczyły usługi w ww. LPP (kolejne umowy zawarto po tej dacie, co opisano w punkcie 1 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”),
- nie posiadało podpisanych umów z prawnikami i psychologami (umowy zawarto po tej dacie, co opisano w punkcie 1 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”),
- nie posiadało umowy z mediatorem i psychiatrą, co opisano w punkcie 1 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Koordynator¹⁵ oraz osoby pierwszego kontaktu posiadali określone w warunkach konkursu¹⁶ doświadczenie (koordynator: w zakresie rozliczania i koordynacji projektów współfinansowanych ze środków publicznych lub źródeł zagranicznych¹⁷, a osoby pierwszego kontaktu: co najmniej roczne doświadczenie w pracy z osobami pokrzywdzonymi¹⁸).

Koordynator świadczył jednocześnie usługi jako osoba pierwszego kontaktu w LPP w Wejherowie, co opisano w pkt 2 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 299-321)

5. Informację o możliwości ubiegania się o sfinansowanie zadania ze środków Funduszu Stowarzyszenie uzyskało ze strony internetowej Funduszu Sprawiedliwości, po opublikowaniu ogłoszenia o konkursie.

Dotację uzyskano w trybie otwartego konkursu ofert, w wyniku rozstrzygnięcia, ogłoszonego przez Ministra Sprawiedliwości, CVIII otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości w zakresie Udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, Udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na lata 2022-2025 (dalej: „ogłoszenie o konkursie”).

Stowarzyszenie złożyło, spełniającą wymogi formalne, ofertę realizacji zadań (w formie papierowej) 4 listopada 2021 r.¹⁹, tj. w terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie.

Informację o przyznaniu dofinansowania w ramach ww. konkursu Stowarzyszenie uzyskało ze strony internetowej Funduszu Sprawiedliwości, po opublikowaniu

¹³ Świadczenie usług rozpoczęło 10 stycznia 2022 r.

¹⁴ Umowy zawarto 10 stycznia 2022 r.

¹⁵ Koordynator, zgodnie z ofertą, odpowiadał za całość realizacji zadania w zakresie organizacyjnym, merytorycznym i finansowym.

¹⁶ Ogłoszenie o konkursie (Gdańsk) z 20 października 2021 r.

¹⁷ Zgodnie z § 6 ust. 24 ogłoszenia o konkursie ofert.

¹⁸ Zgodnie z § 6 ust. 22 ogłoszenia o konkursie ofert.

¹⁹ Data wpływu do Ministerstwa Sprawiedliwości.

komunikatu o ogłoszeniu wyników konkursu²⁰ oraz w piśmie z 22 grudnia 2021 r. z Departamentu Funduszu Sprawiedliwości Ministerstwa Sprawiedliwości (wpływ 30 grudnia 2021 r.). W ww. piśmie wezwano Stowarzyszenie do skorygowania oferty w części „Szczegółowy opis i kosztorys” poprzez zmianę nazwy działań: Usługa tłumacza języka migowego przy udzielaniu pomocy prawnej osobom niemym oraz Usługa tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika w celu udzielenia pomocy psychologicznej, aby były zgodne z zapisami § 36 ust. 1 pkt 3 i § 37 pkt 1 rozporządzenia w sprawie Funduszu oraz dostosowanie szczegółowego opisu i uzasadnienia dla ponoszonych kosztów w ww. działaniach, aby odpowiadały wymogom określonym w ogłoszeniu. Stowarzyszenie skorygowało ofertę zgodnie z przekazanymi wytycznymi.

(akta kontroli str. 23, 30, 34-60)

6. Przedmiotem umowy dotacji była realizacja zadań w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, świadkom i osobom im najbliższym, o której mowa w § 36 oraz § 37 rozporządzenia w sprawie Funduszu, określonych w złożonej przez Stowarzyszenie ofercie z 7 stycznia 2022 r.²¹, w sposób zgodny z warunkami realizacji zadania określonymi w ogłoszeniu o konkursie.

Zgodnie z treścią ogłoszenia o konkursie, Stowarzyszenie było zobowiązane zapewnić realizację:

- wszystkich 20 świadczeń wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 1-20 ww. ogłoszenia²², dotyczących udzielanej pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym,
- dwóch świadczeń wymienionych w § 4 ust. 2 pkt 1-2 ww. ogłoszenia dotyczących udzielanej pomocy świadkom oraz osobom im najbliższym, polegających na organizowaniu i finansowaniu pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy psychologicznej oraz

²⁰ Komunikat z 17 grudnia 2021 r.

²¹ O sumie kontrolnej 7309-81d9-47ed.

²² Tj.: 1) organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, 2) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego, 3) organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej, 4) pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną, 5) organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu, 6) pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw, 7) pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych, 8) pokrywanie kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, 9) organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, 10) pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia, 11) finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu, 12) usługę dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przestępstwa, 13) finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w pkt 1-10; 14) pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych, 15) pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej, 16) finansowanie kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego, 17) finansowanie kosztów wyjazdu: a) osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę, b) uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczę pozostaje, podczas którego udzielana będzie pomoc, o której mowa w pkt 4, 18) finansowanie robót budowlanych, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, w tym również przygotowania do realizacji robót budowlanych, w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, przygotowania gruntu pod budowę, ekspertyz, świadectw, operatów, prac geologicznych, niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy, 19) zakup urządzeń i wyposażenia i 20) zakup wartości niematerialnych i prawnych.

pokrywaniu kosztów związanych z pomocą psychologiczną, w tym organizowaniu i finansowaniu pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu.

Przedmiot umowy miał być realizowany w terminie od dnia jej zawarcia do 31 grudnia 2025 r. Umowa dopuszczała możliwość rozpoczęcia realizacji poszczególnych zadań począwszy od 1 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 61-298)

Według danych wykazanych w sprawozdaniu z wykonania umowy dotacji za I półrocze 2024 r.²³, do 30 czerwca 2024 r.²⁴, osiągnięto następujący stopień realizacji rezultatów i produktów projektu (w odniesieniu do wartości bazowych):

I. Rezultaty projektu (narastająco):

- 1) liczba osób pokrzywdzonych przestępstwem, którym podmiot planuje udzielić wsparcia, w wyniku którego zastosowana pomoc zminimalizuje skutki pokrzywdzenia przestępstwem: 1453 (51,89%),
- 2) liczba osób najbliższych, którym podmiot planuje udzielić wsparcia: 311 (311%),
- 3) liczba świadków, którym podmiot planuje udzielić wsparcia, w wyniku którego zastosowana pomoc zminimalizuje traumę z bycia świadkiem czynu zabronionego: 31 (15,5%),
- 4) liczba osób, która skorzystała z zadania:
 - organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów: 729 (42,38%),
 - organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego: 69 (276,0%),
 - pokrywanie kosztów pomocy związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną: 700 (41,18%),
 - organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu: 1502 (53,64%),
 - pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw: 17 (22,67%),
 - pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych: 18 (180,0%),
 - pokrywanie kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy w oparciu o przepisy ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3²⁵: 6 (20,0%),
 - organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe: 6 (27,27%),
 - podniesienie kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i kursach: 6 (24,0%),

²³ Na podstawie zagregowanych danych wykazanych w zatwierdzonych albo w przypadku braku zatwierdzenia, ostatnich aktualnych (wg stanu na 30 czerwca 2024 r.) wersjach sprawozdań półrocznych z wykonania umowy za: I połowę 2022 r., II połowę 2022 r., I połowę 2023 r., II połowę 2023 r. i I połowę 2024 r. – przy czym dwa ostatnie sprawozdania (wg informacji z 12 sierpnia 2024 r.) nie zostały zatwierdzone przez Dysponenta Funduszu.

²⁴ Rezultaty i produkty umowy dotacji, określone w ofercie, dotyczyły czterech lat realizacji zadania (2022-2025).

²⁵ Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338 ze zm.).

- pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia: 134 (67,0%),
- finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał, odbiór nieczystości stałych i płynnych za lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny, do którego osoba uprawniona posiada tytuł prawny, proporcjonalnie do liczby osób stale zamieszkujących w tym lokalu lub domu: 90 (75,0%),
- usługa dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem w przypadku, gdy utrata sprawności fizycznej nastąpiła w wyniku przestępstwa: 5 (62,5%),
- finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w § 4 ust. 1 pkt 1-10 ogłoszenia: 26 (16,25%),
- pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych: 573 (86,82%),
- pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej: 638 (98,15%),
- finansowanie kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego: 69 (95,83%),
- finansowanie kosztów wyjazdu: a) osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę, b) uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczę pozostaje, podczas którego udzielana będzie pomoc, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 4 ogłoszenia: 4 (12,5%),
- finansowanie robót budowlanych, o których mowa w ustawie Prawo budowlane²⁶, w tym również przygotowania do realizacji robót budowlanych, w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, przygotowania gruntu pod budowę, ekspertyz, świadectw, operatów, prac geologicznych, niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy: 3 (75,0%),
- zakup urządzeń i wyposażenia: 67 (37,22%),
- zakup wartości niematerialnych i prawnych: 2 (14,29%);

II. Produkty projektu (narastająco):

- 1) liczba godzin udzielonych porad prawnych osobom pokrzywdzonym przestępstwem: 3440,50 (29,13%),
- 2) liczba godzin udzielonych porad psychologicznych i psychiatrycznych osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom przestępstw: 4765,50 (36,96%),
- 3) liczba godzin pomocy interwencyjno-socjalnej i materialnej dla osób pokrzywdzonych przestępstwem i ich rodzin: 18 (120%),
- 4) liczba godzin udzielonego wsparcia przez osoby pierwszego kontaktu: 9764,98 (39,88%).

Nie zrealizowano żadnego zadania z zakresu organizowania i finansowania pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej oraz w celu udzielenia pomocy psychologicznej. W ww. sprawozdaniu wskazano, że są to rodzaje wsparcia kierowane do bardzo ograniczonej grupy osób i nie odnotowano potrzeb w zakresie pomocy tego rodzaju (nie zgłosiły się osoby wymagające takiej pomocy).

(akta kontroli str. 536-637)

Jednak według danych sporządzonych na potrzeby NIK²⁷ wynikało, że w okresie 2022-2024 (do 30 czerwca), Stowarzyszenie udzieliło pomocy 1523 osobom²⁸

²⁶ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 ze zm.).

²⁷ Zestawienie stanowiące załącznik do wyjaśnień z 30 lipca 2024 r.: „Skala świadczeń udzielonych przez Ośrodek i poszczególne Lokalne Punkty Pomocy w latach 2022-2024 (do 30 czerwca)”.

²⁸ Z tego: 1215 osobom pokrzywdzonym przestępstwem, 27 świadkom przestępstw i 281 osobom im najbliższym

(w sprawozdaniu wykazano 1795, co miało wpływ na inne dane w nim wykazane). Koordynator wyjaśnił, że rozbieżności wynikają ze złego wyfiltrowania danych (na etapie przygotowania sprawozdania za I półrocze 2023 r.) w zakresie daty złożonego wniosku – do wyliczenia osób, którym udzielono pomocy, w tym osobom pokrzywdzonym, najbliższym oraz świadkom, co zostało powielone przy wyliczaniu form wsparcia wskazanych w dalszej części sprawozdania. Przygotowując zestawienie dla NIK dokonano ponownej weryfikacji wykazów osób i przedstawiono dane prawidłowe. Ponadto wyjaśnił, że aktualnie trwa weryfikacja sprawozdania za II półrocze 2023 r. i I półrocze 2024 r., jednak z uwagi również na konieczność korekty sprawozdania za I półrocze 2023 r. (w zakresie finansowym), Stowarzyszenie zwróci się do Dysponenta Funduszu o możliwość skorygowania danych w zakresie rezultatów i produktów projektu.

Najwięcej wniosków, na podstawie których udzielono pomocy (tj. z 1523) złożono w Ośrodku w Gdańsku: 700 (46,0%), w LPP w: Starogardzie Gdańskim: 285 (18,7%), Gdyni: 125 (8,2%), Tczewie: 119 (7,8%), Kwidzynie: 105 (6,9%), Malborku: 82 (5,4%), Kościerzynie: 46 (3,0%), Wejherowie: 29 (1,9%), Sopocie: 17 (1,1%) i Kartuzach: 15 (1,0%).

(akta kontroli str. 460-468, 526-535)

7. Ze środków dotacji nie były nabywane ruchomości stanowiące wyposażenie Stowarzyszenia. Tym samym nie istniał w tym zakresie obowiązek zapewnienia trwałości produktów wytworzonych ze środków dotacji.

(akta kontroli str. 511-513)

8. Realizowane przez Stowarzyszenie zadania wskazane w umowie dotacji (w ofercie) były spójne²⁹ z celami Funduszu Sprawiedliwości określonymi w art. 43 § 8 pkt 1 i 2a) kkw³⁰ oraz §§ 36 i 37 rozporządzenia w sprawie Funduszu – w zakresie pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym oraz świadkom i osobom im najbliższym.

(akta kontroli str. 61-136, 322-323)

9. Przygotowane przez Stowarzyszenie materiały informacyjne/promocyjne (ulotki i plakaty) uzyskały, zgodnie z wymogiem określonym w § 6 ust. 2 lit. b umowy dotacji, akceptację opiekuna projektu.

(akta kontroli str. 460-461, 465, 522-525)

10. Ośrodek w Gdańsku oraz LPP w: Kwidzynie, Malborku, Starogardzie Gdańskim i Tczewie rozpoczęły świadczenie usług 10 stycznia 2022 r., LPP w Kościerzynie – 17 stycznia 2022 r., LPP w: Gdyni, Kartuzach, Sopocie i Wejherowie – 1 lutego 2022 r.

(akta kontroli str. 299-302)

Stowarzyszenie, zgodnie z wymogiem określonym w § 8 ust. 5 umowy dotacji, terminowo³¹ wywiązało się z obowiązku poinformowania o świadczonej pomocy właściwe miejscowo sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe, wydziały zamiejscowe prokuratury krajowej, prokuratury regionalne, okręgowe, rejonowe oraz wszystkie komendy policji z terenu, na którym realizowane jest zadanie.

(akta kontroli str. 504-510)

Stowarzyszenie, wezwane przez Dysponenta Funduszu, w związku z § 1 ust. 11 umowy dotacji, do przedstawienia dokumentacji zdjęciowej z zewnątrz oraz wewnątrz miejsc świadczenia pomocy (tj. Ośrodka i dziewięciu LPP) w terminie do 2 lutego 2022 r., przesłało z naruszeniem tego terminu dokumentację zdjęciową Ośrodka

²⁹ Poza wyjątkami opisanymi w wystąpieniu w pkt 4 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

³⁰ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706).

³¹ Tj. 27 stycznia 2022 r. (14 dni od dnia zawarcia umowy dotacji).

i sześciu LPP³² (nie przesłano pełnej dokumentacji dotyczącej trzech LPP), co opisano w punkcie 3 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 495-496)

W Ośrodku i w poszczególnych LPP (od dnia rozpoczęcia świadczenia przez nich usług oraz zawarcia umów ze specjalistami) zapewniono:

- dostępność świadczeń wskazanych w umowie dotacji, przy czym dostępność tłumacza języka migowego i tłumacza języka, jak wyjaśnił Koordynator, zapewniona jest w momencie pojawienia się osoby poszkodowanej wymagającej tego rodzaju wsparcia, bez zawierania umów w tym zakresie (rozliczenie ma nastąpić na podstawie wystawionej faktury/rachunku). Dodał, że Stowarzyszenie współpracuje z tłumaczem języka angielskiego oraz tłumaczem języka migowego, jednak aktualnie nie wskazano potrzeb w tym zakresie;
- dostępność, w wymiarze czasowym wynikającym z umowy dotacji (§ 1 ust. 13-16), osób pierwszego kontaktu oraz pozostałych specjalistów.

W 2024 r., jak wyjaśnił Koordynator, ze względu na brak środków, od stycznia do marca pomoc specjalistów była udzielana w wyjątkowych przypadkach, a od kwietnia do maja – nie była udzielana. Osoby pierwszego kontaktu wykonywały swoje usługi w ww. punktach, jednak wsparcie ograniczało się jedynie do przyjęcia wniosku osoby pokrzywdzonej i poinformowaniu o możliwych formach wsparcia po otrzymaniu finansowania na bieżący rok, bądź wskazaniu innego miejsca, które mogło udzielić wsparcia.

(akta kontroli str. 63, 299-302, 316-321, 460-468)

Badanie dokumentacji 50³³ wniosków osób, którym Stowarzyszenie udzieliło wsparcia ze środków Funduszu Sprawiedliwości wykazało, że:

- w pięciu przypadkach pomocy udzielono niezgodnie z warunkami udzielania świadczeń, co opisano w punkcie 4 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”,
- fakt udzielenia świadczeń był należycie udokumentowany³⁴, poza przypadkami, które opisano w punktach 5 i 8 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 322-445)

Oględziny pięciu miejsc, w których prowadzono punkty pomocy³⁵ wykazały, że były zlokalizowane w budynkach ogólnodostępnych, do których był zapewniony dogodny dojazd (w tym środkami transportu publicznego), zapewniały dyskrecję beneficjentom w czasie spotkań z osobami pierwszego kontaktu i specjalistami oraz były wyposażone w sprzęt i meble niezbędne do udzielenia pomocy oraz zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzanych danych osobowych (poza dwoma przypadkami opisanymi w punkcie 6 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”). Ponadto Ośrodek w Gdańsku posiadał działającą windę oraz poczekalnię, pokój do spotkań z osobą pierwszego kontaktu, pokój do spotkań ze specjalistą i dostępną łazienkę. Miejsca świadczenia pomocy były oznakowane tablicą informującą o finansowaniu działalności Ośrodka i LPP ze środków Funduszu Sprawiedliwości (z wyjątkiem LPP w Tczewie, co opisano w punkcie 6 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 475-494)

³² Tj.: Gdynia, Kartuzy, Kościerzyna, Kwidzyn, Malbork i Tczew.

³³ Ze złożonych w okresie 2022-2024 (do 29 maja) 1503 wniosków, badaniem objęto 50 (tj. 3,3%) dotyczących udzielonej pomocy, które dobrano w sposób celowy na podstawie analizy wykazu osób objętych pomocą w ww. okresie.

³⁴ Udzielanie świadczeń w określonym zakresie było dokumentowane poprzez wypełnianie formularzy części B wniosku o udzielenie pomocy, gdzie wskazywano m.in. szczegółowe uzasadnienie przyznania pomocy oraz jej zakresu, daty i godziny udzielenia pomocy, rodzaj wsparcia, czas i kwotę pomocy, opis udzielonej pomocy; podpisy składali: osoba udzielająca pomocy, beneficjent i koordynator, który poświadczal, że pomocy udzielono w rozmiarze i kwotach wskazanych w ww. polach (§ 8 ust. 2 pkt 4 i 5 umowy dotacji).

³⁵ Tj. Ośrodek w Gdańsku i LPP w: Kościerzynie, Starogardzie Gdańskim, Tczewie i Wejherowie.

W związku ze skargą, która wpłynęła do NIK w trakcie kontroli³⁶, zwrócono się do Prezes Zarządu Stowarzyszenia o udzielenie wyjaśnień w sprawie czy osoba skarżąca była 25 lipca 2024 r. w Ośrodku w Gdańsku, czy złożyła wniosek o udzielenie pomocy i czy przyznano jej pomoc, a jeśli nie, to dlaczego. Prezes Zarządu, w złożonych 9 sierpnia 2024 r. wyjaśnieniach, przytoczyła opis sytuacji przedstawiony przez osobę pierwszego kontaktu z ww. punktu, z którego wynikało m.in., że tego dnia osoba skarżąca złożyła kolejny (trzeci) wniosek o udzielenie pomocy (pierwszy – 22 sierpnia 2022 r. w LPP w Wejherowie i drugi – 14 grudnia 2022 r. w Ośrodku w Gdańsku, w ramach których otrzymała pomoc finansową, łącznie 7,5 tys. zł³⁷ oraz pomoc prawną – 1 godz.), jednak z uwagi na brak dostatecznego udokumentowania faktu przestępstwa poproszono osobę skarżącą o przesłanie dokumentów na adres mailowy punktu, a po przyjęciu wniosku, pouczone, że dokumentacja z przeprowadzonych czynności zostanie przesłana drogą e-mailową do koordynatora projektu, celem określenia sposobu i wysokości pomocy. Dalej Prezes Zarządu wyjaśniła, że osoba pierwszego kontaktu podjęła decyzję o konieczności uzgodnienia ewentualnego zakresu pomocy z Koordynatorem, gdyż ma wątpliwości co do zasadności jej przyznania, z uwagi na brak potwierdzenia przekazania środków pożyczkobiorcy (brak umowy pożyczki, brak zgłoszenia udzielenia pożyczki do US, brak potwierdzenia przelewu środków), a Koordynator podjął decyzję o skonsultowaniu przedmiotowej sytuacji z opiekunem projektu. Dodała, że fakt otrzymania przedmiotowej skargi wpłynął na wstrzymanie jakichkolwiek czynności w zakresie przyjętego wniosku o udzielenie pomocy.

Prezes Zarządu, w kolejnych, złożonych 27 września 2024 r. wyjaśnieniach wskazała m.in., że Koordynator kontaktował się telefonicznie z opiekunem projektu i uzyskał informację, iż sprawa Beneficjenta jest w Ministerstwie znana. Ponadto opiekun dodał, że Beneficjent ten podjął próbę złożenia wniosków o udzielenie pomocy również w Okręgowym Ośrodku w Poznaniu i Krakowie, gdzie także zwrócono uwagę na jego roszczeniową postawę oraz bezpodstawne obrażanie pracowników punktów. Opiekun projektu wskazał, że w opinii Ministerstwa przyznanie pomocy jest bezzasadne, a ewentualne wystąpienie poszczególnych przestępstw – wątpliwe. W związku z powyższym Stowarzyszenie podtrzymuje swoje stanowisko w zakresie wstrzymania jakiegokolwiek wsparcia w zakresie przyjętego wniosku o udzielenie pomocy (osoba pierwszego kontaktu podjęła próby bezskutecznego kontaktu z Beneficjentem m.in. w celu poinformowania, że w przedmiotowej sprawie nie ma podstaw do udzielenia pomocy).

(akta kontroli str. 1770-1808)

11. Wkład własny Stowarzyszenia w ramach umowy dotacji nie był wymagany.

(akta kontroli str. 83-115)

12. Środki dotacji zostały przekazane Stowarzyszeniu w kwotach i terminach określonych w § 2 ust. 2-5 umowy dotacji, tj.:

- środki na 2022 r. – w czterech transzach³⁸ po 590,65 tys. zł (łącznie 2362,6 tys. zł),
- środki na 2023 r. – w czterech transzach³⁹ po 620,19 tys. zł (łącznie 2480,8 tys. zł) na podstawie umowy o przyznanie dotacji na ten rok z 28 grudnia 2022 r.,
- środki na 2024 r. – w trzech transzach – dwóch 31 maja 2024 r. w kwocie 1302,4 tys. zł (obejmującej dwie pierwsze transze po 651,2 tys. zł) oraz jednej

³⁶ Tj. 25 lipca 2024 r. (e-mail), w której osoba skarżąca zwróciła się z „wnioskiem o odebranie środków finansowych Fundacji Integracja na plus”, wskazując że w prowadzonym przez ten podmiot punkcie w Gdańsku nie udzielono jej pomocy, pomimo pokrzywdzenia przestępstwem (zgłoszenie o przywłaszczeniu kwoty 25,0 tys. zł). Skarga, jak wynikało z adresatów, wpłynęła również do Stowarzyszenia i Ministerstwa Sprawiedliwości.

³⁷ Dofinansowanie do zakwaterowania (3,9 tys. zł), bony żywnościowe (2,4 tys. zł) i bony na zakup środków czystości (1,2 tys. zł).

³⁸ 26 stycznia, 22 marca, 21 czerwca i 22 września.

³⁹ 9 stycznia, 22 marca, 31 maja, 20 września.

24 czerwca 2024 r. w kwocie 651,2 tys. zł na podstawie umowy o przekazaniu dotacji na ten rok z 29 maja 2024 r. zawartej w dniu zatwierdzenia sprawozdania za I półrocze 2023 r. złożonego 17 lipca 2023 r.

(akta kontroli str. 654-656, 664-669, 1396-1397, 1581)

13. Na 30 czerwca 2024 r. według ewidencji księgowej Stowarzyszenie poniosło koszty realizacji umowy dotacji w łącznej wysokości 3726,3 tys. zł (bez kosztów administracyjnych), w tym na:

- organizowanie i finansowanie pomocy prawnej – 523,2 tys. zł,
- organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej – 5,0 tys. zł,
- pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią – 755,6 tys. zł⁴⁰,
- organizowanie i finansowanie pomocy udzielonej przez osobę pierwszego kontaktu – 691,6 tys. zł⁴¹,
- pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych i lekarstw – 32,5 tys. zł,
- pokrywania kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach oraz związanych z opieką na dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych⁴² – 22,9 tys. zł,
- organizowania i finansowania szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe – 11,3 tys. zł,
- pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielenia schronienia – 377,9 tys. zł,
- finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat – 95,5 tys. zł,
- usługę dostosowania lokalu mieszkalnego oraz finansowanie robót budowlanych – 60,6 tys. zł⁴³,
- finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu – 6,7 tys. zł,
- pokrywanie kosztów żywności i bonów żywnościowych – 584,9 tys. zł⁴⁴,
- pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej – 364,8 tys. zł⁴⁵,
- finansowanie kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego oraz finansowanie kosztów wyjazdu, podczas którego udzielana będzie pomoc psychologiczna – 54,7 tys. zł⁴⁶,
- zakup urządzeń i wyposażenia – 136,8 tys. zł,
- zakup wartości niematerialnych i prawnych – 2,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 654-656, 1197-1248, 1692-1698)

W wyniku badania wydatków dotyczących 142 dowodów księgowych o łącznej wartości 1320,6 tys. zł⁴⁷ (37% wydatków do 30 czerwca 2024 r.) – 122 (1286,5 tys. zł) dotyczących wniosków objętych badaniem opisanym w pkt 10 wystąpienia pokontrolnego i 20 (34,1 tys. zł) nieobjętych ww. wniosków stwierdzono, że:

- wydatki związane z 14 dowodami w łącznej wysokości 109,4 tys. zł za konsultacje prawne i psychologiczne, usługi tłumaczenia, zakupu wyposażenia, wyjazd

⁴⁰ W sprawozdaniu za II półrocze 2023 r. nie ujęto dwóch faktur w łącznej kwocie 11,9 tys. zł.

⁴¹ W sprawozdaniu za I półrocze 2023 r. błędnie ujęto 2,8 tys. zł z tytułu trzech list płac, a w sprawozdaniu za II półrocze 2023 r. ujęto omyłkowo pochodne od wynagrodzeń w kwocie 0,6 tys. zł oraz nie ujęto wynagrodzenia zapłaconego z innego rachunku bankowego, na który z rachunku dotacji dokonano przelewu w kwocie 2,8 tys. zł.

⁴² W 2022 r. koszty obu zadań księgowano na jednym koncie.

⁴³ W 2022 r. koszty obu zadań księgowano na jednym koncie.

⁴⁴ W sprawozdaniu za I półrocze 2024 r. wykazano koszty kwalifikowalne 13,9 tys. zł w wysokości odpowiadającej wartości bonów przekazanych beneficjentom.

⁴⁵ W sprawozdaniu za I półrocze 2024 r. wykazano koszty kwalifikowalne 8,1 tys. zł w wysokości odpowiadającej wartości bonów przekazanych beneficjentom.

⁴⁶ W 2022 r. koszty obu zadań księgowano na jednym koncie.

⁴⁷ Wykazanej przez Stowarzyszenie jako wydatki kwalifikowalne.

małoletniego, świadczenia zdrowotne oraz wybranymi dowodami za zakup bonów (tj. kuponów żywieniowych i kuponów podarunkowych)⁴⁸ (spośród 13 badanych o wartości 814,7 tys. zł) dotyczyły pomocy przyznanej niezgodnie z warunkami udzielania świadczeń opisanej w pkt 4 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”;

- wydatki związane z siedmioma dowodami (14,8 tys. zł) dotyczyły sprzętu dla osób, które nie były bezpośrednio pokrzywdzone przestępstwem (których wnioski nie zostały objęte badaniem opisanym w pkt 10 wystąpienia pokontrolnego), co opisano w pkt 7 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”;
- pozostałe wydatki, zgodnie z § 3 ust. 1 i 9 umowy dotacji:
 - były niezbędne do realizacji zadania (z wyjątkiem wydatków na kupony podarunkowe, co opisano w pkt 14 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”), racjonalne i efektywne, zostały faktycznie poniesione w okresie realizacji zadania wskazanym w umowie dotacji;
 - zostały udokumentowane, z wyjątkiem wydatków w kwocie 56,2 tys. zł dotyczących pomocy psychologicznej, co opisano w pkt 8 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”;
 - były przewidziane w kosztorysie, z wyjątkiem wydatków w kwocie 10,7 tys. zł, dotyczących pobytu dziecka w żłobku lub klubie dziecięcym nieprowadzonym przez gminę oraz przedszkolu niepublicznym, co opisano w pkt 9 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”;
 - zostały poniesione wyłącznie na realizację przedmiotu umowy, z wyjątkiem wydatku w kwocie 4,4 tys. zł dotyczącego zakupu wyposażenia, co opisano w pkt 10 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 671-680)

14. Zbadane wydatki opisane w pkt 13 wystąpienia pokontrolnego w kwocie:

- 1297,5 tys. zł zostały poniesione, zgodnie z § 3 ust. 9 lit. g umowy dotacji, bezpośrednio z rachunku bankowego wyodrębnionego do obsługi umowy dotacji w formie przelewów,
- 23,1 tys. zł zostały opłacone gotówką, kartą płatniczą niepowiązaną z rachunkiem właściwym dla dotacji, przelewem z konta bankowego Koordynatora Projektu oraz przelewem z innego rachunku bankowego Stowarzyszenia, co opisano w pkt 11 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 671-680, 973-992, 1001-1008, 1015-1028)

15. Stowarzyszenie prowadziło wyodrębnioną ewidencję księgową przychodów i kosztów dotyczących realizacji umowy, zgodnie z obowiązującym planem kont. Na odrębnych kontach ujmowano również koszty administracyjne. Do 30 czerwca 2024 r. w księgach rachunkowych ujęto koszty opisane w pkt 13 wystąpienia pokontrolnego oraz:

- przychody w wysokości: 2362,6 tys. zł w 2022 r., 2480,8 tys. zł w 2023 r. i 1953,6 tys. zł w 2024 r.,
- koszty administracyjne w wysokości: 517,8 tys. zł⁴⁹ w 2022 r., 611,7 tys. zł⁵⁰ w 2023 r. i 269,6 tys. zł⁵¹ w 2024 r.

(akta kontroli str. 654-656, 966-972, 1197-1280)

16. Zbadane dowody księgowe opisane w pkt 13 wystąpienia pokontrolnego spełniały wymagania określone w art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości oraz w § 8 ust. 11 i 12 umowy dotacji, tj. opisano je w sposób trwały na odwrocie dowodu, w tym zawarto

⁴⁸ Na podstawie prowadzonej w Stowarzyszeniu dokumentacji nie było możliwości przypisania poszczególnych dowodów do osób, które uzyskały pomoc w postaci bonów.

⁴⁹ 517 781,74 zł.

⁵⁰ 611 657,68 zł.

⁵¹ 269 597,18 zł.

informację, że projekt sfinansowany był ze środków Ministerstwa Sprawiedliwości w ramach Funduszu Sprawiedliwości. Wyjątkiem było 15 dowodów⁵² opisanych z naruszeniem ww. postanowień umowy dotacji, co opisano w pkt 12 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 671-680)

17. Koszty administracyjne realizacji przedmiotu umowy dotacji ujęte w księgach rachunkowych Stowarzyszenia dotyczyły m.in. najmu pomieszczeń, w których zorganizowano LPP, kosztów utrzymania pomieszczeń (m.in. energia elektryczna, woda, wywóz odpadów), wyposażenia, wynagrodzenia Koordynatora Projektu, paliwa, materiałów biurowych i środków czystości. Zgodnie z § 4 ust. 5 umowy dotacji z rachunku dotacji przekazano na inny rachunek prowadzony na rzecz Stowarzyszenia koszty administracyjne w wysokości 590,7 tys. zł⁵³ w 2022 r., 620,2 tys. zł⁵⁴ w 2023 r. i 325,6 tys. zł⁵⁵ w 2024 r. (do 30 czerwca).

Stosownie do treści § 4 ust. 1 umowy dotacji nie więcej niż 25% wartości kosztów kwalifikowalnych realizacji przedmiotu umowy mogło być przeznaczone na koszty administracyjne związane z realizacją przedmiotu umowy. Stowarzyszenie przyjęło jako poniesione koszty administracyjne realizacji umowy:

- w 2022 r. kwotę 517,8 tys. zł⁵⁶. Stowarzyszenie zwróciło 13 stycznia 2023 r. na rachunek dotacji 72,9 tys. zł⁵⁷, tj. kwotę przekraczającą 25% limit określony w umowie dla kosztów administracyjnych;
- w 2023 r. kwotę 611,7 tys. zł⁵⁸. Stowarzyszenie zwróciło 12 stycznia 2024 r. na rachunek dotacji 8,5 tys. zł⁵⁹, tj. kwotę – jak wynikało z wyjaśnień Koordynatora – uzgodnioną z opiekunem Projektu.

NIK nie stwierdziła, aby ww. koszty administracyjne były niezwiązane z projektem..

(akta kontroli str. 654-663, 1285-1347, 1554-1558, 1692-1707, 1731-1738)

18. Stowarzyszenie nie było zobowiązane do stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych⁶⁰ w zakresie realizacji umowy dotacji. W Stowarzyszeniu nie obowiązywały wewnętrzne procedury dotyczące dokonywania zakupu towarów i usług, które obejmowały środki z Funduszu Sprawiedliwości, ponieważ – jak wyjaśniły Prezes i Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia – specyfika wydatkowania środków z Funduszu różniła się od dokonywania zakupów w ramach zadań dofinansowanych z innych źródeł. Potrzeby w zakresie np. wyposażenia czy wartości niematerialnych i prawnych kształtowały się w momencie ich zgłoszenia przez osoby poszkodowane lub później. Część poszkodowanych samodzielnie wybierała wyposażenie i dostarczała do osoby pierwszego kontaktu fakturę zakupu z odroczonym terminem płatności. Niektórzy wybierali sprzęt w Internecie i zwracali się z prośbą do osoby pierwszego kontaktu o jego zakup. W przeważającej większości były to zakupy do kwoty 1,5 tys. zł i Koordynator projektu w uzgodnieniu z osobami pierwszego kontaktu dokonywał niezbędnych zamówień. W przypadku zgłaszanych potrzeb, które przekraczały kwotę średniej na osobę przyjętej w ofercie, Koordynator weryfikował je i oceniał ich celowość. Podobna specyfika wydatkowania środków dotyczyła: pokrywania kosztów świadczeń zdrowotnych i lekarstw, kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, pokrywania kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych,

⁵² Bez dowodów dotyczących kosztów pomocy osobom nieuprawnionym.

⁵³ 590 656 zł.

⁵⁴ 620 190 zł.

⁵⁵ 325 600 zł.

⁵⁶ 517 781,74 zł (590 656 zł – 72 874,26 zł).

⁵⁷ 72 874,26 zł.

⁵⁸ 611 657,68 zł (620 190 zł – 8532,32 zł).

⁵⁹ 8532,32 zł.

⁶⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320.

organizowania i finansowania szkoleń i kursów, pokrywania kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia, finansowania okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych, dostosowania lokalu mieszkalnego, finansowania wyjazdu czy finansowania robót budowlanych. To w większości przypadków osoby pokrzywdzone samodzielnie szukały schronienia (najem mieszkania), a osoba pierwszego kontaktu potwierdzała u osoby poszkodowanej, że dofinansowanie nie dotyczyło lokalu, w którym mieszkał również sprawca przestępstwa. Również wybór żłobka, klubu dziecięcego czy przedszkola w większości przypadków był dokonywany przez poszkodowanych z uwzględnieniem ich potrzeb (np. lokalizacja podmiotu blisko miejsca zamieszkania lub pracy). Wsparcie w postaci dostosowania lokalu mieszkalnego lub finansowania robót budowlanych było w większości przypadków organizowane przez Stowarzyszenie z uwzględnieniem potrzeb osób poszkodowanych poprzez zlecenie przedmiotowych usług z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. Odnośnie kosztów związanych z zatrudnianiem specjalistów, nie było możliwe przeprowadzenie procedury wyboru, ponieważ konkretni specjaliści byli wskazani imiennie w treści oferty.

W ramach realizacji umowy dotacji Stowarzyszenie przeprowadziło jedno postępowanie w formie zapytania ofertowego na dostawę bonów towarowych żywnościowych i bonów towarowych na zakup odzieży, obuwia, bielizny oraz środków higieny osobistej. Łączna wartość bonów żywnościowych nie mogła przekroczyć 720,0 tys. zł i bonów pozostałych – 360,0 tys. zł. W zapytaniu, opublikowanym 14 marca 2022 r. na stronie internetowej Stowarzyszenia, określono m.in. przedmiot zamówienia, czas jego trwania, warunki udziału w postępowaniu, dokumenty niezbędne w celu potwierdzenia spełniania warunków, kryteria oceny ofert i ich znaczenie, miejsce i termin składania ofert, wzór umowy⁶¹. W postępowaniu wpłynęła jedna oferta spełniająca warunki, w związku z czym 22 marca 2022 r. zawarto z oferentem umowę⁶².

Stwierdzono jednak, że realizacja zadania dotyczącego pokrywania kosztów odzieży, obuwia, bielizny oraz środków higieny osobistej poprzez zakup kuponów podarunkowych była niezgodna z warunkami konkursu ofert, w wyniku którego zawarto umowę dotacji, co opisano w pkt 13 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Ponadto za ww. kupony podarunkowe, na które Stowarzyszenie w latach 2022-2024 wydatkowało łącznie 479,4 tys. zł, beneficjenci mogli nabyć szerszą gamę produktów niż zgodna z zakresem oferty stanowiącej załącznik do umowy dotacji, w tym wyroby tytoniowe i alkoholowe, co opisano w pkt 14 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 1282-1386, 1599-1613, 1890-1943, 1950-1955)

19. Stowarzyszenie terminowo przekazało Dysponentowi dotyczące lat 2022-2024⁶³, zgodnie z § 10 ust. 1 i 2 umowy dotacji:

- informacje kwartalne, o których mowa w § 34 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie Funduszu za pośrednictwem Aplikacji Funduszu Sprawiedliwości oraz Poczty Polskiej w latach 2022-2023 i skrzynki ePUAP Ministerstwa Sprawiedliwości w 2024 r. Informacje dotyczące 2022 r. oraz pierwszej połowy 2023 r. wymagały uzupełnienia lub korekty, do czego Dysponent wezwał pisemnie 21 października 2022 r., 19 czerwca 2023 r., 30 listopada 2023 r.⁶⁴ (tj. po złożeniu sprawozdań półrocznych i wylosowanych dokumentów księgowych oraz wniosków o udzielenie pomocy, opisanych w pkt 22 wystąpienia pokontrolnego) lub

⁶¹ <http://pomoc.integracjaplus.pl> [wgląd 24 lipca 2024 r.].

⁶² Nr 01/2022/FS/DB obowiązującą do 31 grudnia 2025 r.

⁶³ Do 30 czerwca 2024 r.

⁶⁴ Do dnia 27 września 2024 r. nie wpłynęło wezwanie dotyczące dokumentów dotyczących realizacji umowy w II półroczu 2023 r.

telefonicznie. W pismach Dysponent wezwał również do uzupełnienia, korekty i wyjaśnień w zakresie wykazów osób, sprawozdań półrocznych, dokumentów księgowych i wniosków o udzielenie pomocy. Wezwania dotyczyły m.in. błędnych danych w informacjach kwartalnych, nieprawidłowego opisywania dokumentów księgowych, nieprawidłowego wypełniania wniosków o udzielenie pomocy, niezgodności danych w zestawieniu dokumentów księgowych z danymi na dokumentach księgowych i wyciągach bankowych, uzasadnienia dokonywania płatności na konto Koordynatora Projektu, uzasadnienia dokonania poszczególnych zakupów w kontekście niwelowania skutków przestępstwa. Stowarzyszenie złożyło wyjaśnienia oraz uzupełnione i poprawione dokumenty wraz z pismami stanowiącymi odpowiedź na ww. wezwania⁶⁵.

- wyciągi z wyodrębnionego rachunku bankowego do obsługi umowy dotacji drogą elektroniczną na adres opiekuna projektu.

(akta kontroli str. 1387-1478)

20. Stowarzyszenie w terminie określonym w § 10 ust. 14 umowy dotacji przekazało na skrzynkę ePUAP Ministerstwa Sprawiedliwości wykazy osób, którym w poszczególnych miesiącach udzielono pomocy. Wykazy wymagały korekty, co opisano w pkt 19 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 1387)

21. Stowarzyszenie w terminie określonym w § 11 ust. 1 lit. a i b dokonało zwrotu niewykorzystanej dotacji w kwocie 291,5 tys. zł za 2022 r. oraz 42,7 tys. zł za 2023 r.⁶⁶ Kwoty stanowiły sumę środków pozostających na koniec roku na rachunku bankowym dotacji⁶⁷ oraz środków zwróconych na rachunek bankowy dotacji z tytułu kosztów administracyjnych. Kwoty zwrócone za 2022 r. i 2023 r. były zaniżone odpowiednio o 23,5 tys. zł i 144,0 tys. zł, co wynikało z przyjęcia za koszty administracyjne kwot stanowiących dopuszczalny 25% limit określony w umowie dotacji, zamiast kwot związanych z realizacją przedmiotu umowy.

(akta kontroli str. 654-662, 1699-1707)

22. Stowarzyszenie terminowo⁶⁸ przekazało Dysponentowi w latach 2022-2023, za pośrednictwem Aplikacji Funduszu Sprawiedliwości oraz Poczty Polskiej, a w 2024 r. – skrzynki ePUAP Ministerstwa Sprawiedliwości dotyczące lat 2022-2024⁶⁹:

- półroczne sprawozdania z wykonania umowy dotacji. Zagadnienie kompletności sprawozdań opisano w pkt 19 wystąpienia pokontrolnego. Pismami z 16 grudnia 2022 r., 11 grudnia 2023 r. oraz 29 maja 2024 r. Dysponent poinformował o zaakceptowaniu sprawozdań za I i II półrocze 2022 r. oraz I półrocze 2023 r.,
- dokumentację finansowo-księgową i dokumentację związaną z udzielaną pomocą⁷⁰. Zagadnienie kompletności dokumentacji opisano w pkt 19 wystąpienia pokontrolnego.

Umowa dotacji była w trakcie realizacji do 31 grudnia 2025 r.

(akta kontroli str. 1387, 1396-1397, 1479-1519, 1577-1582)

23. Badania ewaluacyjne realizacji umowy dotacji w 2022 r. i w 2023 r. zostały przeprowadzone na zlecenie z 2 grudnia 2022 r. (dotyczące wykonania ewaluacji

⁶⁵ Pisma z 8 listopada 2022 r., 24 lipca 2023 r., 15 grudnia 2023 r.

⁶⁶ 13 stycznia 2023 r. i 12 stycznia 2024 r.

⁶⁷ 214 916,78 zł – 31 grudnia 2022 r. i 34 129,26 zł – 31 grudnia 2023 r.

⁶⁸ Zgodnie z § 10 ust. 3 umowy dotacji.

⁶⁹ Do 30 czerwca 2024 r.

⁷⁰ Pisma wzywające do przedłożenia: 73 wniosków o udzielenie pomocy oraz 36 dokumentów księgowych z 22 lipca 2022 r., 69 wniosków i 58 dokumentów księgowych z 27 stycznia 2023 r., 67 wniosków i 56 dokumentów księgowych z 26 lipca 2023 r., 68 wniosków i 36 dokumentów księgowych z 30 stycznia 2024 r., 64 wniosków i 12 dokumentów księgowych z 6 sierpnia 2024 r.

w ostatnim kwartale lat 2022-2025) przez podmiot zewnętrzny. Z raportów badań skuteczności realizacji działań prowadzonych w ramach zadania „Pomoc na Plus – Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przesłpstwem w Gdańsku wraz z lokalnymi punktami” wynikało, że projekt był trafny, skuteczny, spójny, a planowane nakłady były adekwatne do planowanych rezultatów. Rekomendowano bieżący monitoring: 1) założonych wskaźników produktu i rezultatu, 2) wydatkowanie środków przeznaczonych na zadanie 3) miejsc świadczenia pomocy, a także podejmowanie licznych (w 2022 r.) i kontynuowanie (w 2023 r.) działań informacyjno-promocyjnych, prowadzenie planów bezpieczeństwa dla osób doznających pomocy oraz prowadzenie terminarzy wizyt przez osoby pierwszego kontaktu. W raporcie za 2022 r. wskazano ponadto, że stopień wydatkowania środków był niepokojąco niski i istniało wysokie ryzyko ich niewydatkowania. Analiza wskaźników według stanu na 30 listopada 2022 r. pokazała średnio satysfakcjonujący poziom realizacji celów szczegółowych. Stan realizacji mierników rezultatu i produktu mógł wskazywać na niedostateczne rozpoznanie skali oraz faktycznych potrzeb potencjalnych beneficjentów pomocy na obszarze funkcjonowania ośrodka. Rekomendowano usprawnienie procesu wydatkowania środków. W raporcie za 2023 r. wskazano, że stopień wydatkowania środków na 30 listopada 2023 r. był zadowalający, a ryzyko niewydatkowania środków dotacji przyznanej na 2023 r. minimalne. Wskaźniki uległy poprawie w porównaniu do 2022 r. Z raportu wynikało również, że Stowarzyszenie wyciągnęło wnioski z pierwszego roku realizacji projektu i na bieżąco monitorowało postęp rzeczowy i finansowy realizowanego zadania, tym samym ograniczyło ryzyko niewydatkowania środków dotacji oraz ryzyko nieosiągnięcia założonych wskaźników.

Koordinator wyjaśnił, że w ramach bieżącego monitoringu założonych wskaźników produktu i rezultatu sporządzany jest co miesiąc wykaz osób poszkodowanych i co pół roku sprawozdanie półroczne, co w jego opinii było wystarczające i nie wymagało wdrażania dodatkowych rozwiązań. W ramach wydatkowania środków prowadzony był tzw. controlling kosztów w formie tabelarycznej przy użyciu programu Excel. W zakresie nadzoru miejsc świadczenia pomocy od stycznia 2024 r. wdrożono monitoring tych miejsc w formie wizyt z częstotliwością jedno miejsce w miesiącu. Ponadto opracowano plan bezpieczeństwa dla osób doznających przemocy domowej.

(akta kontroli str. 641-1691, 1722-1726)

24. Odnośnie umowy dotacji Dysponent – celem określenia kwoty przypadającej do zwrotu i terminu, od którego nalicza się odsetki – wszczął z urzędu dwa postępowania administracyjne w sprawie kontroli prawidłowości wydatkowania środków dotacji otrzymanej:

- na 2022 r., o czym zawiadomił 15 lutego 2023 r. W toku postępowania Stowarzyszenie przedłożyło Dysponentowi na jego wezwanie dokumenty i wyjaśnienia, co opisano w pkt 19 wystąpienia pokontrolnego. Postępowanie zostało zakończone wydaniem 29 grudnia 2023 r. decyzji umarzającej w całości postępowanie administracyjne, w uzasadnieniu której Dysponent określił wysokość dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem (6,4 tys. zł) i kwotę odsetek za zwłokę (0,9 tys. zł)⁷¹. W związku z określeniem w decyzji kwoty przekroczenia kosztów administracyjnych⁷², niższej o 17,6 tys. zł od kwoty wyliczonej i zwróconej na rachunek dotacji przez Stowarzyszenie, uznano, że ww. kwoty dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem oraz odsetek zostały już zwrócone w ramach przelewu niewykorzystanej kwoty dotacji 291,5 tys. zł i powstała nadpłata – 13,9 tys. zł, którą Dysponent zwrócił 7 lutego 2024 r.

⁷¹ Liczone od dnia przekazania I transzy środków na 2022 r., tj. 26 stycznia 2022 r.

⁷² 55 329,44 zł.

na konto Stowarzyszenia. W wyniku zaniżenia przez Dysponenta kwoty przekroczenia kosztów administracyjnych, koszty te w 2022 r. wyniosły 25,9% kosztów realizacji przedmiotu umowy.

- na 2023 r., o czym zawiadomił 15 lutego 2024 r. Postępowanie według stanu na 27 września 2024 r. było w toku.

(akta kontroli str. 663, 1520-1576)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Stowarzyszenie w dniu rozpoczęcia realizacji zadania określonym w umowie dotacji (tj. 13 stycznia 2022 r.):

- nie rozpoczęło świadczenia usług w pięciu LPP: w Kościerzynie rozpoczęło 17 stycznia 2022 r., a w: Gdyni, Kartuzach, Sopocie i Wejherowie dopiero 1 lutego 2022 r.,
- nie posiadało zawartych umów: z osobami pierwszego kontaktu w ww. LPP (do LPP w Kościerzynie umowę zawarto 17 stycznia 2022 r., do LPP w: Sopocie, Gdyni i Gdańsku oraz Kartuzach – 1 lutego 2022 r.), z prawnikami i psychologami (umowy zawarto w okresie od 1 lutego do 1 marca 2022 r.) oraz z mediatorem i psychiatrą (umów nie zawarto⁷³).

Stanowiło to naruszenie § 1 ust. 4 i 5 umowy dotacji, zgodnie z którym przedmiot umowy miał być realizowany w terminie od dnia jej zawarcia i od tego dnia Stowarzyszenie zobowiązane było w pełni dostosować realizację przedmiotu umowy do jej warunków.

Koordinator⁷⁴ wyjaśnił m.in., że poinformowano osoby deklarujące chęć współpracy o zamiarze rozpoczęcia projektu od stycznia 2022 r., jednak etap podpisywania umów był uzależniony od wyrażenia ich woli. W ramach świadczenia usług wsparcia psychiatrycznego oraz mediatora nie zawierano umów współpracy, gdyż potencjalni wykonawcy usług oczekiwali w ramach umowy wskazania minimalnej liczby godzin w miesiącu (aby dostosować swój harmonogram do potrzeb Zleceniodawcy), czego Stowarzyszenie – z uwagi na specyficzny charakter wsparcia, przyznawany dużo rzadziej – nie potrafiło określić.

NIK podkreśla, że posiadanie potencjału kadrowego i organizacyjnego, zapewniającego realizację umowy dotacji wymagane było od dnia jej zawarcia i wynikało zarówno z warunków konkursu jak i oferty złożonej przez Stowarzyszenie.

(akta kontroli str. 62, 84, 299-321, 469-474, 511-514)

2. Koordynator, w okresie od 1 do 17 lutego 2022 r. świadczył jednocześnie usługi jako osoba pierwszego kontaktu w LPP w Wejherowie, co stanowiło naruszenie § 6 pkt 16 ogłoszenia o konkursie, zgodnie z którym każda z osób przewidzianych do realizacji zadania i wymienionych w treści oferty może jednocześnie pełnić tylko jedną funkcję w projekcie.

Z wyjaśnień Koordynatora wynikało, że świadczenie usług przez osobę pierwszego kontaktu w tym punkcie było możliwe dopiero od 17 lutego 2022 r., więc mając na względzie konieczność realizacji zaplanowanych zadań, funkcjonowanie LPP rozpoczęło 1 lutego z założeniem, że funkcję osoby pierwszego kontaktu do 17 lutego będzie pełnił Koordynator nieodpłatnie.

Zdaniem NIK nie ma znaczenia, czy świadczenie usług było nieodpłatne, gdyż warunki konkursu określały, że nie można łączyć funkcji Koordynatora z osobą pierwszego kontaktu.

(akta kontroli str. 37, 299-308)

⁷³ Według stanu na 30 września 2024 r.

⁷⁴ Odpowiedzialny za całość realizacji zadania w zakresie organizacyjnym, merytorycznym i finansowym.

3. Koordynator, z naruszeniem terminu wskazanego przez Dysponenta Funduszu (do 2 lutego 2022 r.), przesłał 15 lutego 2022 r. (tj. z 13-dniowym opóźnieniem) dokumentację zdjęciową z zewnątrz oraz wewnątrz Ośrodka i sześciu LPP. Nie przesłał dokumentacji trzech LPP⁷⁵.

Stanowiło to naruszenie § 1 ust. 11 umowy dotacji, zgodnie z którym na każde wezwanie Dysponenta Funduszu, w terminie wskazanym przez niego, Stowarzyszenie jest zobowiązane do przesłania na adres mailowy opiekuna projektu dokumentacji zdjęciowej z zewnątrz oraz wewnątrz miejsc świadczenia pomocy.

Koordynator wyjaśnił, że nieprzesłanie w terminie dokumentacji zdjęciowej nastąpiło w wyniku przeoczenia, a pełną dokumentację tych miejsc przesłał 25 sierpnia 2022 r. Jednak z przedłożonych dokumentów wynikało, że w ww. dniu koordynator przesłał dokumentację zdjęciową oznaczenia miejsc świadczenia pomocy – jako odpowiedź na Informację Pokontrolną po kontroli Ministerstwa Sprawiedliwości⁷⁶ (była to dokumentacja zdjęciowa z zewnątrz). W związku z powyższym, w ocenie NIK, do dnia zakończenia kontroli ww. obowiązek nie został w pełni wykonany, ponieważ dostłana dokumentacja nadal nie obejmowała zdjęć wewnątrz ww. trzech LPP.

(akta kontroli str. 63, 447, 453, 495-503, 649)

4. Stowarzyszenie udzieliło w ramach umowy dotacji wsparcia pięciu osobom niezgodnie z warunkami udzielania świadczeń określonymi w ogłoszeniu o konkursie⁷⁷ i art. 43 § 8 ust. 1 kkw, tj.:

– trzem obywatelom Ukrainy⁷⁸ (w łącznej kwocie 19,1 tys. zł);

Koordynator wyjaśnił, że pomocy udzielono zgodnie ze stanowiskiem radcy prawnego (otrzymanym od Dysponenta Funduszu w e-mailu z 25 lutego 2022 r): *„Zgodnie z zasadami wykładni systemowej bliższego określenia pojęcia przestępstwa należy poszukiwać w kodeksie karnym. Wskazana ustawa przewiduje karalność czynów do których ścigania Rzeczpospolita Polska jest zobowiązana na mocy umowy międzynarodowej lub przestępstwa określonego w Rzymskim Statucie Międzynarodowego Trybunału Karnego, sporządzonym w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r. (Dz. U. z 2003 r. poz. 708 oraz z 2018 r. poz. 1753) – a więc dotyczących czynów ściganych przez Międzynarodowy Trybunał Karny. Osoby obecnie uciekające z terenu Ukrainy – przynajmniej potencjalnie należą do kategorii osób dotkniętych takimi przestępstwami. W konkluzji udzielenie pomocy ze środków Funduszu Sprawiedliwości jest w tym przypadku zasadne – o ile oczywiście zostanie skierowana do osób które zostały pokrzywdzone czynami określonymi we wspomnianym akcie prawnym co wydaje się przede wszystkim dotyczyć zbrodni wojennych określonych w art. 8 oraz art. 8 bis Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego”*. Ponadto, w kolejnych e-mailach Stowarzyszenie otrzymało (w języku ukraińskim): wzór wniosku o udzielenie pomocy, formularz danych osobowych oraz ulotkę o dostępnych formach pomocy, z których mogą skorzystać uchodźcy pokrzywdzeni zbrodnią wojenną. Mając

⁷⁵ Wejherowo, Sopot i Starogard Gdański.

⁷⁶ Nr DFS-X.7231.1.27.2022 z 27 lipca 2022 r.; wniosek nr 1 brzmiał: „Wszystkie miejsca świadczenia pomocy powinny być oznakowane przez Wykonawcę aktualną tablicą informującą o odpowiednich wymiarach o finansowaniu działalności Punktu ze środków Funduszu Sprawiedliwości – należy przesłać dokumentację fotograficzną dokumentującą spełnienie tego wymogu”.

⁷⁷ Zgodnie z § 6 ust. 14 ogłoszenia, udzielenie pomocy na wniosek uprawnionego bądź z inicjatywy podmiotu, może nastąpić po spełnieniu poniższych warunków: a. wypełnienie przez pokrzywdzonego, świadka, osobę najbliższą lub osobę pierwszego kontaktu w sposób kompletny wniosku o udzielenie pomocy; b. (...), c. (...). Następnie podmiot ustali zakres potrzeb pokrzywdzonego wynikający bezpośrednio z następstw przestępstwa (...) oraz wskaże rodzaje świadczeń, mających na celu złagodzenie jego skutków.

⁷⁸ [...] – wniosek z 3 października 2022 r. (4,4 tys. zł), [...] – wniosek z 6 grudnia 2022 r. (8,4 tys. zł) i [...] – wniosek z 7 grudnia 2022 r. (6,3 tys. zł). Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – radca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

na uwadze powyższe, Koordynator wyjaśnił, że pomoc została udzielona osobom uprawnionym w oparciu o art. 43 § 8 kkw.

Zdaniem NIK, pomimo że we wniosku o udzielenie pomocy osoby te wskazały, jako rodzaj przestępstwa: „uchodźca dotknięty zbrodnią wojenną”, jednak nie uprawdopodobniły, że zostały pokrzywdzone zbrodnią wojenną. Ponadto przedłożyły tylko dokument: „Powiadomienie o nadaniu nr PESEL”, a zgodnie z wytycznymi Dysponenta Funduszu, podstawą do udzielania pomocy był paszport ze stemplem lub inny dokument uzyskany na granicy od 24 lutego 2022 r.

- [...] ⁷⁹ (w łącznej kwocie 4,5 tys. zł), w przypadku której zgromadzone w sprawie dokumenty ⁸⁰ nie wskazywały pokrzywdzenia przestępstwem, a udzielona pomoc (w tym zakup łóżka ORLANDO „orzech stylowe” i dwóch lamp do sypialni), nie była bezpośrednio związana z ewentualnym pokrzywdzeniem (w przedmiotowej sprawie nie przedstawiono również zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa);

Koordynator wyjaśnił m.in., że kwalifikacja [...] ⁸¹ odbyła się podczas spotkania z osobą pierwszego kontaktu w LPP, w trakcie którego wypełniono wniosek o udzielenie pomocy ⁸². Osoba pierwszego kontaktu nie miała żadnych podstaw, aby nie wierzyć poszkodowanej, że doznała pokrzywdzenia przestępstwem i w jego opinii przyznana pomoc była zasadna, gdyż została ukierunkowana na minimalizowanie jego skutków.

Z wyjaśnień osoby pierwszego kontaktu, [...] ⁸³ wynikało jednak, że nie przyjęła ona wniosku w LPP (tak jak wyjaśnił koordynator), tylko zawiozła wypisany wcześniej przez siebie wniosek do domu [...] ⁸⁴ (bo była unieruchomiona), aby podpisać się pod nim.

Zdaniem NIK, przydzielone świadczenia nie wynikały bezpośrednio z przestępstwa. Z załączonego do wniosku dokumentu wynikało, że upadek nastąpił w domu, a nie jak podano we wniosku w wyniku napadu. Ponadto opisany wyżej konflikt interesów [...] ⁸⁵ stwarzał uzasadnione wątpliwości co do zachowania obiektywizmu w toku analizy potrzeb takiej osoby.

- [...] ⁸⁶ (w kwocie 0,7 tys. zł) – tj. w części udzielonej pomocy prawnej w wymiarze 5 godz. (na przygotowanie apelacji w sprawie nienależnie pobranego świadczenia z ZUS), która nie miała żadnego związku z pokrzywdzeniem przestępstwem wskazanym we wniosku (tj. oszustwo, poprzez doprowadzenie do niekorzystnego rozporządzenia jej lokalem mieszkalnym);

Koordynator wyjaśnił, że pomoc prawna zmierza m.in. do uregulowania sytuacji prawnej osoby pokrzywdzonej na wielu obszarach, a wobec niezbędności

⁷⁹ Wniosek z 30 listopada 2022 r., udzielono pomocy: psychologicznej (9 godz., koszt 1,2 tys. zł), prawnej (2 godz., koszt 0,3 tys. zł) i materialnej (zakup mebli i bony, koszt 3,0 tys. zł). Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

⁸⁰ M.in. wniosek, karta informacyjna leczenia w SOP, wyjaśnienia osoby pierwszego kontaktu, wyjaśnienia koordynatora.

⁸¹ Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

⁸² [...] wskazała, że gdy wychodziła z klatki schodowej ktoś ją popchnął i zabrał torebkę, w wyniku upadku została przewieziona do szpitala, jednak nie wyraziła zgody na zgłoszenie czynu zabronionego na policję. Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

⁸³ Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

⁸⁴ Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

⁸⁵ Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

⁸⁶ Wniosek z 10 lutego 2022 r. . Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

przygotowania powyższych czynności przemawiały przesłanki wskazane przez radcę prawnego udzielającego pomocy prawnej poszkodowanej.

NIK neguje zasadność sfinansowania udzielenia takiej pomocy z Funduszu Sprawiedliwości. Osoba ta mogła w tym przypadku skorzystać z innej formy pomocy, w tym określonej w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej⁸⁷.

(akta kontroli str. 322-357, 384-407, 446-459, 511-521, 642-643, 1750-1756)

5. W wyniku badania 50 wniosków o udzielenie pomocy stwierdzono, że:

a) w jednym przypadku osobie pokrzywdzonej⁸⁸ udzielono pomocy prawnej w wymiarze przekraczającym 20 godzin w skali roku, bez uzyskania zgody Dysponenta Funduszu, co było niezgodne z § 1 ust. 18 umowy dotacji⁸⁹ (Dysponent wyraził zgodę 8 grudnia 2022 r.⁹⁰, a 1 września 2022 r. ww. otrzymała 21. godzinę pomocy prawnej; kwota pomocy: 130 zł);

Koordynator wyjaśnił, że wynikało to z niezrozumienia przez radcę prawnego konieczności uzyskania zgody Dysponenta Funduszu przed kontynuowaniem pomocy prawnej.

b) w jednym przypadku osobie pokrzywdzonej⁹¹:

– udzielono pomocy prawnej przed przyjęciem wniosku o udzielenie pomocy i ustaleniu zakresu potrzeb przez osobę pierwszego kontaktu (kwota pomocy: 260 zł), co było niezgodnie z § 6 ust. 14 ogłoszenia o konkursie⁹² i § 8 ust. 2 pkt 2 umowy⁹³ (pomocy prawnej udzielono 25 października 2022 r. od godz. 9.00 do 11.00, a wniosek przyjęto w punkcie w godz. 15.00-16.00);

Koordynator wyjaśnił, że data przyjęcia wniosku jest błędna (nie ma takiej możliwości, aby osobie poszkodowanej udzielono pomocy prawnej bez uprzedniego przyjęcia wniosku) i powinna być: 22 października 2022 r.

NIK zauważa jednak, że osoba pokrzywdzona 25 października 2022 r. podpisała informację dotyczącą przetwarzania danych osobowych przez Ministerstwo Sprawiedliwości (tj. dokument składany wraz z wnioskiem) i odręcznie wpisała ww. datę.

– udzielono pomocy prawnej 26 października 2022 r., łącznie sześć godzin (w godz. 8.00-11.00 i 10.00-13.00), przy czym jedna godzina pomocy od 10.00

⁸⁷ Dz.U. z 2024 r. poz. 1534.

⁸⁸ [...] (wniosek z 10 lutego 2022 r.) Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

⁸⁹ Zgodnie z § 1 ust. 18 umowy, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu zgody Dysponenta Funduszu, osobie uprawnionej, o której mowa w ust. 17, może zostać przyznana pomoc prawna w wymiarze przekraczającym 20 godzin w skali roku. W tym celu podmiot zobowiązany jest do przesłania na adres mailowy opiekuna zadania wniosku o przyznanie dodatkowych godzin pomocy prawnej (...). Dysponent Funduszu rozpatrzy wniosek w terminie 7 dni kalendarzowych od jego otrzymania.

⁹⁰ Na podstawie wniosku Stowarzyszenia z 5 grudnia 2022 r.

⁹¹ [...] (wniosek z 25 października 2022 r.). Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – doradca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

⁹² Zgodnie z § 6 ust. 14 ogłoszenia, udzielenie pomocy na wniosek uprawnionego bądź z inicjatywy podmiotu, może nastąpić po spełnieniu poniższych warunków: a. wypełnienie przez pokrzywdzonego, świadka, osobę najbliższą lub osobę pierwszego kontaktu w sposób kompletny wniosku o udzielenie pomocy; b. (...), c. wyrażenie przez pokrzywdzonego, świadka lub osobę najbliższą zgody na przetwarzanie jego danych osobowych. Następnie podmiot ustali zakres potrzeb pokrzywdzonego wynikający bezpośrednio z następstw przestępstwa (...) oraz wskaże rodzaje świadczeń, mających na celu złagodzenie jego skutków.

⁹³ Zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 2 umowy, Stowarzyszenie zobowiązuje się przedstawić każdej z osób ubiegających się osobiście o otrzymanie świadczenia z Funduszu Sprawiedliwości część A załącznika nr 3 oraz obowiązany jest do odebrania od każdej z tych osób, przed udzieleniem pomocy, podpisu w miejscu wskazanym w części A załącznika nr 3 (zgoda na gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych) oraz formularz przetwarzania danych osobowych (załącznik nr 4).

do 11.00 została zdublowana; kwota pomocy: 130 zł), co było niezgodne z wymogami określonymi w § 8 ust. 2 umowy dotacji⁹⁴;

Koordinator wyjaśnił, że nie dostrzegł przedmiotowych rozbieżności i po uzyskaniu informacji od radcy prawnego wyjaśnił, że błędnie wskazano godziny i powinno być: 11.00-14.00. Dodał, że po uzyskaniu dokumentów od kontroli, zostaną naniesione odpowiednie korekty zapisów poprzez przekreślenie, wskazanie zapisów prawidłowych oraz zaparafowanie.

- c) radca prawny udzieliła 23 czerwca 2023 r. od godz. 10.00 do 11.00 pomocy prawnej jednocześnie dwóm osobom pokrzywdzonym⁹⁵ (kwota pomocy: 130 zł) co było niezgodne z wymogami określonymi w § 8 ust. 2 umowy dotacji;

Koordinator wyjaśnił, że nie dostrzegł przedmiotowych rozbieżności. Po uzyskaniu informacji od radcy prawnego wyjaśnił, że błędnie wskazano datę udzielonego wsparcia jednej z osób i powinno być: 22 czerwca 2023 r. Dodał, że po uzyskaniu dokumentów od kontroli, zostaną naniesione odpowiednie korekty zapisów poprzez przekreślenie, wskazanie zapisów prawidłowych oraz zaparafowanie.

Zdaniem NIK takie dokumentowanie udzielania świadczeń podaje w wątpliwość realizowanie przez Stowarzyszenie zadania zgodnie z umową dotacji i obowiązującymi przepisami.

(akta kontroli str. 322-336, 408-412, 419, 446-455)

6. W trakcie przeprowadzonych przez NIK oględzin miejsc świadczenia pomocy stwierdzono, że:

- w Ośrodku w Gdańsku i LPP w Starogardzie Gdańskim dostęp do komputerów, zawierających dane osobowe beneficjentów pomocy, nie był zabezpieczony hasłem, pomimo że zgodnie z ofertą stanowiącą załącznik do umowy dotacji sprzęt miał zapewniać bezpieczeństwo przetwarzanych danych osobowych (pkt II.7.);

Koordinator wyjaśnił, że początkowo komputery były zabezpieczone hasłem, ale w związku z tym, że sprzęt ten jest przechowywany w szafie zamykanej na klucz, a biuro jest zamykane, osoby pierwszego kontaktu uznały, że bezpieczeństwo danych jest zapewnione w wystarczający sposób (zgodny z zapisami oferty).

- LPP w Tczewie nie był oznakowany tablicą informującą o sfinansowaniu działalności punktu ze środków Funduszu Sprawiedliwości (wg wzoru przesłanego przez Dysponenta Funduszu), co naruszało warunki określone w § 6 pkt 9 ogłoszenia o konkursie. Tablica, według oświadczenia osoby pierwszego kontaktu, została skradziona ok. 2 tygodnie przed oględzinami.

W trakcie kontroli NIK, jak wyjaśnił Koordinator, ww. komputery zostały zabezpieczone hasłem, a nowa tablica umieszczona przed wejściem do ww. punktu.

(akta kontroli str. 475-493, 638-641)

7. Stowarzyszenie ze środków Funduszu Sprawiedliwości zakupiło następujący sprzęt o łącznej wartości 14,8 tys. zł dla trzech osób – obywateli Ukrainy, którzy nie byli bezpośrednio pokrzywdzeni przestępstwem:

- Apple iPad (4,9 tys. zł), klawiatura do Apple iPad (0,9 tys. zł) i słuchawki nauszne Apple (1,5 tys. zł)⁹⁶ dla pierwszej z ww. osób,

⁹⁴ Zgodnie z którym Stowarzyszenie zobowiązane było do bieżącego i kompletnego prowadzenia dokumentacji rzeczowej i księgowej dotyczącej realizowanych zadań, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

⁹⁵ [...] (wniosek z 10 lutego 2022 r., część B, karta nr 5/2023) i [...] (wniosek z 20 czerwca 2022 r., część B, karta nr 2/2023). Treść wyłączono na podstawie art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz.902) ze względu na prywatność osoby fizycznej. Wyłączenia dokonała Agnieszka Solecka – radca prawny w NIK Delegatura w Gdańsku.

⁹⁶ Faktury nr FA/317/MFG1/2023 z 16.03.2023 E-190 (4899 zł), nr FA/318/MFG1/2023 z 16.03.2023 E-191 (899 zł) i nr FAV/568411 z 12.03.2023 E-137 (1499 zł).

- Apple iPad (2,9 tys. zł) i Apple Air Pods (1,5 tys. zł)⁹⁷ dla drugiej (dziecko w wieku ośmiu lat),
- deska do prasowania (1,1 tys. zł) i parownica (2,0 tys. zł)⁹⁸ marki Kärcher dla trzeciej.

We wnioskach o udzielenie pomocy wskazano co prawda „uchodźca dotknięty zbrodnią wojenną” (rodzaj przestępstwa), jednak nie uprawdopodobniono pokrzywdzenia takim przestępstwem. Zawarto w nich ogólne opisy skutków przestępstwa, które nie uzasadniały przyznania pomocy w ww. zakresie i nie wykazano w nich bezpośredniego związku z następstwami przestępstwa. We wniosku pierwszej osoby zapisano m.in., że bardzo szybko podjęła decyzję o podjęciu pracy, dzięki czemu stała się niezależna finansowo. Uciekając zabrała laptopa marki Apple, gdyż chciała założyć własny biznes, tj. prowadzenie szkoleń w formule on-line. Utraciła dotychczasowe źródło utrzymania i obecnie nie posiada środków na zakupienie niezbędnych akcesoriów, by móc otworzyć zaplanowaną działalność na terenie Polski. We wniosku drugiej osoby nie zawarto zapisów uzasadniających przyznanie pomocy w ww. zakresie, a w trzecim zapisano jedynie ogólnie, że w indywidualnych przypadkach zaoferowano również pomoc przy zakupie sprzętu i wyposażenia (...), wykorzystywaną również w celach zarobkowych.

Powyższe naruszało § 3 ust. 9 lit. a umowy dotacji, zgodnie z którym wydatki są kwalifikowalne jeżeli są niezbędne do realizacji zadania. Natomiast zgodnie z ust. 10 wydatki niespełniające wymogów określonych w ust. 9 stanowią wydatki niekwalifikowalne, a dotacja w tej części uznana jest za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i podlega zwrotowi.

(akta kontroli str. 993-1024, 1029-1033)

Z wyjaśnień Koordynatora wynikało, m.in. że przyznane wsparcie przyczyniło się do podejmowania przez poszkodowanych aktywności zawodowej oraz pozwoliło na kontynuowanie rozwoju intelektualnego, tj.:

- iPada, klawiaturę i słuchawki zakupiono w celu rozpoczęcia aktywności zawodowej polegającej na prowadzeniu szkoleń on-line. Poszkodowana posiadała MacBooka i zwróciła się z prośbą o zakup sprzętu tożsamej marki, aby był ze sobą zintegrowany;
- iPada oraz słuchawki zakupiono, ponieważ dziecko było uzdolnione matematycznie. Dostało wcześniej używany sprzęt Apple, który uległ uszkodzeniu, a naprawa była nieopłacalna. Ze sprzętu korzystało również pozostałe rodzeństwo;
- sprzęt do prasowania został zakupiony na prośbę beneficjentki, która dostała propozycję zarobku od rodziny prowadzącej restaurację za pranie i prasowanie obrusów, ręczników i pokrowców na krzesła. Beneficjentka miała pralkę, ale nie miała prasownic.

(akta kontroli str. 1619-1633)

NIK wskazuje, że pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej powinna być świadczona w ramach obowiązujących przepisów prawa, co w przypadku środków z Funduszu Sprawiedliwości oznacza dopuszczalność finansowania wyłącznie niezbędnej pomocy świadczonej osobom pokrzywdzonym przestępstwem w zakresie wynikającym bezpośrednio z jego następstw oraz w celu kompensowania jego skutków. Fundusz Sprawiedliwości nie służy wspieraniu talentów i wspieraniu

⁹⁷ Faktury nr FS/CRZ/23/0675 z 04.03.2023 E-132 (2899 zł) i nr FS/CRZ/23/0676 z 04.03.2023 E-134 (1449 zł).

⁹⁸ Faktury nr FS 30/KRH/12/2022 z 13.12.2022 PP-461 (1120 zł) i nr FS 29/KRH/12/2022 z 13.12.2022 PP-462 (2000 zł).

rozpoczęcia działalności gospodarczej, w szczególności przez osoby niezależne finansowo.

8. W wyniku badania dokumentacji dotyczącej wydatków w wysokości 56,2 tys. zł na pomoc psychologiczną 190 osobom (głównie obcokrajowcom) stwierdzono, że konsultacje wykazane na fakturach nr 1/12/2022 z 13 grudnia 2022 r.⁹⁹ i nr 7/12/2022 z 21 grudnia 2022 r.¹⁰⁰ w wymiarze 432 godzin w październiku, listopadzie i grudniu 2022 r. nie zostały udokumentowane zgodnie z § 8 ust. 2 umowy dotacji zobowiązującym do kompletnego prowadzenia dokumentacji rzeczowej i księgowej realizowanych zadań, ponieważ:

- w kartach pomocy¹⁰¹ nie wykazano dat, godzin i czasu faktycznie udzielonych konsultacji, tylko inne;
- karty w ww. zakresie zostały wypełnione przez osobę pierwszego kontaktu w LPP w Starogardzie Gdańskim, zamiast przez psychologa realizującego pomoc;
- w 81 kartach wykazano świadczenie pomocy w trakcie 91,5 godzin w grudniu dwóm albo trzem osobom jednocześnie (np. osobie pokrzywdzonej pobiciem i dwóm uchodźcom wojennym), natomiast w zestawieniach do ww. faktur wykazano każdą powtarzającą się godzinę oddzielnie, co wskazuje na zawyżenie kosztów co najmniej o 11,9 tys. zł.

Kwota 2,1 tys. zł¹⁰² wykazana na ww. fakturach dotyczyła pomocy osobom, o których mowa w pkt 4 tej sekcji.

Wobec braku wiarygodnej dokumentacji nie został spełniony warunek określony w § 3 ust. 9 lit. e umowy dotacji, zgodnie z którym wydatki są kwalifikowalne jeśli zostały udokumentowane. Zgodnie z § 3 ust. 10 ww. umowy wydatki niespełniające wymogów określonych w § 3 ust. 9 stanowią wydatki niekwalifikowalne, a dotacja w tej części uznana jest za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i podlega zwrotowi na zasadach określonych w umowie dotacji.

(akta kontroli str. 681-684, 690-694, 732-951)

Z wyjaśnień Koordynatora¹⁰³, który zatwierdził karty i sprawdził ww. dowody księgowe pod względem merytorycznym wynikało, że:

- powodem wykazania w kartach świadczenia pomocy w tych samych dniach i godzinach różnym osobom był spory napływ osób poszkodowanych z największym nasileniem w miesiącu grudniu, co spowodowało, iż godziny świadczenia pomocy w punkcie w Starogardzie zostały wydłużone oraz spore zamieszanie w organizacji świadczenia wsparcia psychologicznego z uwagi na fakt, iż poszkodowani sami dokonywali zamian terminów pomiędzy poszczególnymi osobami. Dodatkowo osoba pierwszego kontaktu otrzymała od specjalisty informację, iż część osób poszkodowanych kontaktuje się z nią za pośrednictwem środków komunikacji na odległość. W tej sytuacji zaproponowała, iż samodzielnie uzupełni karty w zakresie dat, godzin, rodzaju wsparcia, kwoty, czasu oraz opisu udzielonej pomocy. W terminie późniejszym następowało poświadczanie specjalisty udzielającej pomoc. Daty udzielenia pomocy wpisywała na podstawie harmonogramu wstępnych dat dostępności na dany miesiąc, który otrzymała od specjalisty;
- w celu wyjaśnienia rozbieżności w dokumentacji zwrócił się również do specjalisty, która potwierdziła realizowanie wsparcia dla osób z Ukrainy, w tym za pośrednictwem środków komunikacji na odległość, przede wszystkim dla rodzin

⁹⁹ 36 140 zł.

¹⁰⁰ 20 020 zł.

¹⁰¹ Część B wniosków o udzielenie pomocy.

¹⁰² 2080 zł.

¹⁰³ 25 lipca 2024 r.

z dziećmi. Specjalista przekazała mu zestawienie udzielonego wsparcia załączone do wystawionych faktur, które uzupełniła o daty i godziny pomocy. Zwróciła uwagę, iż w przypadku świadczenia wsparcia za pośrednictwem środków komunikacji na odległość i obecności całej rodziny na sesji terapeutycznej, każdej z osób obecnych określała liczbę godzin wsparcia, ponieważ przedmiotowe wsparcie miało charakter terapii rodzinnej, dla której stawka była określona jako stawka za osobogodzinę. Pokrywanie się godzin mogło mieć miejsce tylko w przypadku terapii rodzinnej;

- karty zatwierdził zbiorczo w wyniku weryfikacji czy mają wskazany czas i kwotę pomocy oraz czy osoba pokrzywdzona potwierdziła ją swoim podpisem;
- kontroli merytorycznej kosztów dokonał po uprzednim zweryfikowaniu liczby godzin wskazanych w poszczególnych zestawieniach załączonych do faktur. Brak dat realizowanego wsparcia w zestawieniach uniemożliwił mu wychwycenie ewentualnych nieprawidłowości.

Ponadto Koordynator zeznał¹⁰⁴ m.in., że przed zatwierdzeniem kart pomocy nie wiedział, że daty i godziny na kartach niektórych osób pokrywają się, a przed zatwierdzeniem faktur pod względem merytorycznym nie wiedział, że za wsparcie o charakterze terapii rodzinnej naliczone zostało wynagrodzenie za osobogodzinę.

Z zeznań¹⁰⁵ osoby pierwszego kontaktu w LPP w Starogardzie Gdańskim wynikało, że: karty pomocy w zakresie dat, godzin i czasu pomocy wypełniła sama, ponieważ chciała mieć porządek w dokumentacji. Wypełniła je na podstawie wstępnych informacji o wolnych terminach, które uzyskała od specjalisty. Nie miała wiedzy kiedy pomoc została faktycznie udzielona. Wpisanie na kartach pomocy różnym osobom tych samych dat i godzin było wynikiem błędu. Beneficjenci podpisali karty w punkcie pomocy po spotkaniach ze specjalistą. Część z nich, nieposługujących się językiem polskim, nie rozumiała tego, co było wpisane w kartach.

Z zeznań psycholog, która wystawiła ww. faktury i podpisała karty wynikało, że:

- nie wypełniła sama kart z powodu braku czasu. Daty, godziny, czas i opis pomocy na kartach zostały wpisane przez osobę pierwszego kontaktu;
- nie pamiętała osób wymienionych w zestawieniach do ww. faktur, gdyż była to pomoc interwencyjna;
- w tym samym czasie (tego samego dnia o tej samej godzinie) udzielała pomocy kobietom z dziećmi. Mogły być takie sytuacje, że w tym samym czasie pomocy udzielała dzieciom w podobnym wieku;
- spotkania czasem trwały krócej, a czasem dłużej niż godzinę;
- na prośbę Koordynatora, w okolicach lipca i sierpnia 2024 r., uzupełniła z pamięci daty i godziny pomocy poszczególnym osobom wykazanym w zestawieniach do faktur 1/12/2022 i 7/12/2022;
- nie była w stanie (w dniu przesłuchania¹⁰⁶) podać konkretnych dat i godzin świadczenia pomocy. Nie posiadała dowodów potwierdzających terminy udzielenia pomocy poszczególnym osobom;
- konsultacje umawiała osoba pierwszego kontaktu albo ona sama. Pomocy udzielała samodzielnie, poprzez kontakt bezpośredni albo zdalnie, w tym telefonicznie jadąc samochodem. Nie mówiła po ukraińsku, a osobom z Ukrainy udzielała pomocy bez udziału tłumacza, korzystając z translatora Google i czasem po angielsku. Czasem nie były potrzebne słowa w języku ojczystym, by zapewnić wsparcie i poczucie bezpieczeństwa. Wystarczała uwaga, empatia i obecność.

¹⁰⁴ 24 września 2024 r.

¹⁰⁵ 24 września 2024 r.

¹⁰⁶ 4 września 2024 r.

Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia, która potwierdziła dokonanie przelewów na ww. fakturach, wyjaśniła m.in., że kontrola merytoryczna dokonana przez Koordynatora pozwoliła jej uznać, iż płatność za przedmiotowe faktury może być zlecona. Przelewy za ww. faktury zostały przygotowane i autoryzowane przez osoby upoważnione. Po otrzymaniu informacji w zakresie rozbieżności dotyczących dat i godzin udzielonego wsparcia, wspólnie z Koordynatorem podjęli rozmowy z osobą pierwszego kontaktu oraz specjalistą w celu wyjaśnienia wątpliwych kwestii. Pomimo tak licznych rozbieżności, wsparcie psychologiczne było świadczone osobom pokrzywdzonym wojną w Ukrainie, zgodnie z zestawieniem dołączonym przez specjalistę do faktur, a samowolne określenie dat przez osobę pierwszego kontaktu spowodowało pokrywanie się godzin wsparcia.

(akta kontroli str. 1692-1716, 1718-1721, 1739-1743)

W ocenie NIK opisany w zeznaniach i wyjaśnieniach chaotyczny sposób udzielania pomocy oraz niezgodny z umową dotacji i stanem faktycznym sposób jej dokumentowania, a także bariera językowa uniemożliwiająca beneficjentom weryfikację wpisanych w kartach danych potwierdzają, że przedłożone do kontroli dokumenty nie odzwierciedlają faktycznie udzielonej pomocy, wobec czego przedmiotowych wydatków nie można uznać za udokumentowane w sposób zgodny z umową dotacji, a przez to kwalifikowalne. Sporządzonego w trakcie kontroli zestawienia zawierającego dni i godziny udzielenia pomocy poszczególnym osobom nie można uznać za wiarygodne, ponieważ zostało sporządzone z pamięci po upływie 1,5 roku od wystawienia faktur. Tym bardziej, że psycholog w dniu przesłuchania, które odbyło się po upływie miesiąca od sporządzenia tego zestawienia, nie była już w stanie podać kiedy udzieliła pomocy poszczególnym osobom. W zestawieniu tym oraz w kartach pomocy, nie wykazano jednoczesnej pomocy dzieciom w podobnym wieku, ani pomocy udzielanej krócej niż godzinę, o których zeznała psycholog. Wykazano w nich inne daty i godziny pomocy niż wykazane nie tylko w ww. 81 kartach zawierających powtarzające się godziny, ale również w większości pozostałych kart. Ponadto zgodnie z § 3 ust. 4 umowy zawartej z psycholog¹⁰⁷ wynagrodzenie w kwocie 130 zł przysługiwało za każdą godzinę pomocy psychologicznej, a nie osobogodzinę.

9. Stowarzyszenie ze środków Funduszu Sprawiedliwości udzieliło pomocy w wysokości:

- 3,3 tys. zł¹⁰⁸ w formie pokrycia kosztów pobytu dzieci w przedszkolu niepublicznym w latach 2022-2023,
- 7,4 tys. zł¹⁰⁹ w formie pokrycia kosztów pobytu dzieci w klubach dziecięcych prowadzonych przez podmioty inne niż gmina, tj. fundację oraz przedsiębiorstwo prowadzone przez osobę fizyczną w 2023 r.,

co było niezgodnie odpowiednio z § 36 ust. 1 pkt 7 i 8 rozporządzenia w sprawie Funduszu oraz ofertą stanowiącą załącznik do umowy dotacji, w której przewidziano pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych (pozycja w kosztorysie 25.7 i 26.7) oraz z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych prowadzonych przez gminy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3¹¹⁰ (pozycja w kosztorysie 30.8). Zgodnie z § 3 ust. 9 lit. f oraz lit. i umowy dotacji wydatki są kwalifikowalne jeżeli są przewidziane w kosztorysie oraz zgodne z odrębnymi przepisami prawa

¹⁰⁷ Nr 6/2022/FS/PPS z 1 lipca 2022 r.

¹⁰⁸ Rachunki nr 16/2022 z 21.11.2022 PP-367, nr 19/2022 z 01.12.2022 PP-390, nr 1/2023 z 16.01.2023 E-2, nr 2/2023 z 16.01.2023 E-1, nr 3/2023 z 02.02.2023 E-68, nr 4/2023 z 02.02.2023 E-69, nr 5/2023 z 01.03.2023 E-129, nr 6/2023 z 01.03.2023 E-130, nr 8/2023 z 28.03.2023 E-202, nr 9/2023 z 28.03.2023 E-203.

¹⁰⁹ Noty księgowe nr 74/2023 z 15.02.2023 E-108, nr 75/2023 z 15.02.2023 E-109, nr 128/2022 z 14.03.2023 E-189, nr 180/2023 z 12.04.2023 E-272, nr 181/2022 z 12.04.2023 E-273, nr 248/2022 z 16.05.2023 E-369, nr 276/2023 z 12.06.2023 E-425.

¹¹⁰ Dz.U. z 2020 r. poz. 326 ze zm.

powszechnie obowiązującego. Natomiast zgodnie z § 3 ust. 10 wydatki niespełniające wymogów określonych w § 3 ust. 9 stanowią wydatki niekwalifikowalne, a dotacja w tej części uznana jest za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i podlega zwrotowi na zasadach określonych w umowie dotacji.

(akta kontroli str. 1093-1112, 1150-1167)

Koordinator, który zatwierdził wydatki pod względem merytorycznym, wyjaśnił, że:

- opłacenie pobytu dziecka w klubie dziecięcym prowadzonym przez fundację wynikało z faktu, iż w Starogardzie Gdańskim nie było publicznych żłobków ani klubów dziecięcych, do których beneficjenci mogliby się zgłosić. Opłacenie pobytu dziecka w klubie prowadzonym przez przedsiębiorcę wynikało z faktu, iż w Gdyni żadna z placówek prowadzonych przez gminę nie wyraziła zgody na świadczenie usług opieki nad dzieckiem z uwagi na brak miejsc.
- decyzję o udzieleniu pomocy na pokrycie kosztów pobytu dzieci w przedszkolu niepublicznym podjęto z uwzględnieniem potrzeb pokrzywdzonej. W momencie wskazania potrzeby skorzystania z takiego wsparcia przez poszkodowaną, żadna z placówek prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego nie wyraziła zgody na opiekę nad dziećmi z uwagi na brak miejsc. Od momentu wskazania przez Dysponenta błędnego uznania kosztów poniesionych na kształcenie dzieci w szkołach i przedszkolach niepublicznych poinformował osoby pierwszego kontaktu o braku zgody na finansowanie takiej pomocy.

(akta kontroli str. 1584-1588, 1619-1633)

W ocenie NIK wskazane w wyjaśnieniach okoliczności nie uzasadniają udzielenia pomocy niezgodnie z obowiązującymi przepisami oraz postanowieniami umowy dotacji, w których nie określono wyjątków dla ww. okoliczności.

10. Stowarzyszenie ze środków Funduszu Sprawiedliwości sfinansowało zakup wyposażenia łazienki o wartości 4,4 tys. zł, które nie dotyczyło pomocy osobie pokrzywdzonej przestępstwem wymienionej w opisie faktury nr PLINV23000001486326 z 23 marca 2023 r.¹¹¹, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 1 umowy dotacji, zgodnie z którym Stowarzyszenie zobowiązuje się do wykorzystania dotacji wyłącznie na realizację przedmiotu umowy.

(akta kontroli str. 1039-1046, 1640)

Koordinator, który zatwierdził wydatek pod względem merytorycznym wyjaśnił, że faktura została omyłkowo zakwalifikowana do projektu i wskazana w karcie pomocy w części B wniosku. W odpowiedzi na wskazaną przez pokrzywdzoną potrzebę remontu łazienki, w początkowym etapie wnioskodawca planował zakupić tylko armaturę do łazienki. Poszkodowana wskazała, iż poprosi członka rodziny, aby dokonał niezbędnego montażu i wymiany kafelek w łazience. Podczas składania internetowego zamówienia w momencie zatwierdzenia zamówienia adres dostawy został wygenerowany automatycznie przez system na podstawie ostatnio realizowanego zlecenia, którego adres dostawy był w Starogardzie Gdańskim. Po złożeniu zamówienia i otrzymaniu zwrotnego potwierdzenia na maila, przekazano wydruk zamówienia osobie pierwszego kontaktu, która dostrzegła błędne określenie adresu dostawy. Koordinator chciał podjąć próbę przeadresowania zamówienia, ale osoba pierwszego kontaktu poinformowała go, iż poszkodowana wskazała, że nie jest w stanie sama zorganizować i opłacić remontu łazienki. Zamówienie zostało dostarczone na adres domowy Wiceprezes i wykorzystane do realizacji innej pomocy – w ramach tworzenia mieszkań wspomaganych. Pod koniec marca podjęto próbę zlecenia usługi remontu łazienki firmie zewnętrznej, która wskazała, iż we własnym zakresie m.in. dostarczy i zamontuje kabinę prysznicową, umywalkę wraz

¹¹¹ O wartości 4547 zł, z tego koszty dostawy 159 zł niewykazane jako kwalifikowalne.

z niezbędnym podejściem sanitarnym. Zakup dokonany w ramach ww. faktury nie mógł zatem zostać wykorzystany na potrzeby przedmiotowego remontu. W tej sytuacji, z uwagi na oczekiwanie na wprowadzenie odpowiedniego rozwiązania (zlecenie usługi remontu łazienki), zabrakło w późniejszym okresie wymiany informacji pomiędzy osobą pierwszego kontaktu, Koordynatorem oraz osobą odpowiedzialną za prowadzenie spraw finansowych. Osoba pierwszego kontaktu uznając, iż zakupy dokonane w ramach ww. faktury będą wykorzystane do remontu łazienki, wpisała je do karty pomocy. Poszkodowana potwierdziła udzielenie pomocy, którą finalnie otrzymała, ale w zakresie adaptacji lokalu. W związku z powyższym z uwagi na prowadzoną procedurę weryfikacji sprawozdań za rok 2023 przedmiotowy wydatek zostanie skorygowany w sprawozdaniu za I półrocze 2023 r., a na dokumentach naniesione zostaną odpowiednie korekty zapisów.

(akta kontroli str. 1619-1639)

11.13 wydatków w łącznej kwocie 23,1 tys. zł opłacono gotówką¹¹² (3,7 tys. zł), kartą płatniczą Koordynatora, tj. kartą niepowiązaną z rachunkiem dotacji¹¹³ (15,1 tys. zł), przelewem z konta Koordynatora¹¹⁴ (1,5 tys. zł) albo z innego rachunku bankowego Stowarzyszenia¹¹⁵ (2,8 tys. zł) (w tym sześć wydatków w łącznej kwocie 13,7 tys. zł¹¹⁶ dotyczących pomocy osobom nieuprawnionym do uzyskania pomocy opisanej w pkt 4 i 7 tej sekcji). Następnie z rachunku dotacji dokonano przelewu środków w łącznej wysokości 20,4 tys. zł na rachunek bankowy Koordynatora i 2,8 tys. zł na rachunek Stowarzyszenia, z którego opłacono wynagrodzenie osoby pierwszego kontaktu.

Stanowiło naruszenie § 3 ust. 4 i 5 umowy dotacji, zgodnie z którymi Stowarzyszenie było zobowiązane do ponoszenia wszystkich wydatków związanych z realizacją zadań będących przedmiotem umowy, bezpośrednio z odrębnego rachunku bankowego oraz do wydatkowania środków dotacji jedynie w formie bezgotówkowej – przelewów bankowych lub zapłaty kartą do rachunku lub kartą kredytową powiązanymi z rachunkiem właściwym dla dotacji. Nie było dopuszczalne dokonywanie płatności gotówkowych. Zgodnie z § 3 ust. 9 lit. g umowy dotacji wydatki są kwalifikowalne jeżeli są poniesione z wyodrębnionego rachunku bankowego, z zastrzeżeniem ww. § 3 ust. 4. Natomiast zgodnie z § 3 ust. 10 wydatki niespełniające wymogów określonych w § 3 ust. 9 stanowią wydatki niekwalifikowalne, a dotacja w tej części uznana jest za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i podlega zwrotowi na zasadach określonych w umowie dotacji.

(akta kontroli str. 973-992, 1001-1008, 1015-1028)

Z wyjaśnień Koordynatora wynikało że w przypadku sklepów stacjonarnych, w tym aptek, dokonał zakupów przy wykorzystaniu środków własnych z późniejszym zwrotem z konta projektowego, z uwagi na brak możliwości uzyskania faktury z odroczonym terminem płatności oraz brak karty płatniczej przynależnej do konta dotacji, a w przypadku sklepu internetowego – z uwagi na nieobecność osób upoważnionych do konta w momencie dokonywania zamówienia. W przypadku dokonywania większych zakupów przy wykorzystaniu sklepu internetowego takiego jak media.expert czy media.markt wyświetlał się komunikat o przekroczeniu liczby

¹¹² Faktury nr 915/2022/69870 z 13.12.2022 PP-457 (243,90 zł), nr 2076/2022 z 13.12.2022 PP-458 (226,85 zł), nr S687/F000310/12/2022 z 19.12.2022 PP-526 (1267,63 zł), nr S687/F000343/12/2022 z 27.12.2022 PP-558 (uznane przez Stowarzyszenie za kwalifikowalne 1999 zł).

¹¹³ Faktury nr S011/F000881/12/2022 z 02.12.2022 PP-393 (1284,96 zł), nr S011/F000880/12/2022 z 02.12.2022 PP-394 (1659,98 zł), nr S011/F000879/12/2022 z 02.12.2022 PP-395 (2039,98 zł), nr FA/317/MFG1/2023 z 16.03.2023 E-190 (4899 zł), nr FA/318/MFG1/2023 z 16.03.2023 E-191 (899 zł), nr FS/CRZ/23/0675 z 04.03.2023 E-132 (2899 zł), nr FS/CRZ/23/0676 z 04.03.2023 E-134 (1449 zł).

¹¹⁴ Faktura nr FAV/568411 z 12.03.2023 E-137 (1499 zł).

¹¹⁵ Rachunek nr 01/03/2023/FS-ER z 31.03.2023 E-211 (2768 zł).

¹¹⁶ Faktury nr S011/F000879/12/2022 z 02.12.2022 PP-395 (2039,98 zł), nr FA/317/MFG1/2023 z 16.03.2023 E-190 (4899 zł), nr FA/318/MFG1/2023 z 16.03.2023 E-191 (899 zł), nr FS/CRZ/23/0675 z 04.03.2023 E-132 (2899 zł), nr FS/CRZ/23/0676 z 04.03.2023 E-134 (1449 zł), nr FAV/568411 z 12.03.2023 E-137 (1499 zł).

zamówień konsumenckich i ofercie zakupów hurtowych, który oznaczał, że system uznaje zakup za zakup hurtowy, czyli do dalszej odsprzedaży. W takiej sytuacji podejmował decyzję o zakupie sprzętu ze środków własnych.

Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia, która potwierdziła na dowodach księgowych płatność przelewem, wyjaśniła, m.in. że sposób postępowania w zakresie płatności dokonywanych prywatną kartą pracownika był zgodny z zapisami umowy dotacji, ponieważ wydatki zostały poniesione z wyodrębnionego rachunku bankowego. Stowarzyszenie nie dokonywało refundacji – księgowania na koncie 149, tylko dokonało zwrotu pracownikowi za faktury opłacone prywatną kartą – księgowanie na koncie 234. Ponadto ww. sposób postępowania był zgodny z przyjętymi przez Zarząd Stowarzyszenia 9 stycznia 2022 r. Zasadami Rachunkowości dla Projektów Finansowanych z Funduszu Sprawiedliwości, w których wskazano m.in. procedurę płatności w przypadku płatności dokonywanych prywatną kartą pracownika. Nadmienila, iż ww. sposób postępowania w zakresie płatności był również przedstawiony na etapie weryfikacji sprawozdania za drugie półrocze 2022 r. i stosowne wyjaśnienia zostały przyjęte przez Dysponenta Funduszu. Z wyjaśnień wynikało ponadto, że opłacenie wynagrodzenia osoby pierwszego kontaktu z innego rachunku bankowego i dokonanie z rachunku dotacji refundacji na tamten rachunek było wynikiem błędu. Stowarzyszenie na dzień przelewu wynagrodzenia dysponowało 16 rachunkami bankowymi.

(akta kontroli str. 966-972, 1619-1633, 1641-1648)

W ocenie NIK okoliczności przedstawione w wyjaśnieniach, w szczególności niezgodne z umową dotacji wewnętrzne uregulowania przyjęte przez Stowarzyszenie, nie mogą stanowić uzasadnienia dla nieprzestrzegania postanowień tej umowy, ponieważ wyjątek od obowiązku bezpośredniego dokonywania wydatków z rachunku dotacji określony w umowie dotyczył wyłącznie przelewów na rzecz urzędów skarbowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W ocenie NIK, czas od zawarcia umowy dotacji do dokonania przedmiotowych wydatków był czasem wystarczającym na zorganizowanie udzielania pomocy w sposób zgodny z umową dotacji, również w przypadku nieobecności niektórych członków Stowarzyszenia. Ponadto w przypadku zakupów stacjonarnych w sieci Media Expert (dotyczy pięciu ww. wydatków) płatności z odroczonym terminem były możliwe, co potwierdzają inne dokumenty księgowe rozliczone w ramach dotacji¹¹⁷.

12.15 dowodów księgowych o łącznej wartości 301,9 tys. zł nie spełniało warunków określonych w § 8 ust. 11 i 12 umowy dotacji, tj.:

- opis 14 dowodów¹¹⁸ umieszczono na odrębnych kartkach spiętych z dowodem zszywaczem zamiast na odwrocie dowodu (naruszenie § 8 ust. 11, zgodnie z którym dowody powinny być opisane na jego odwrocie),
- jeden dowód¹¹⁹ był skanem faktury papierowej, który przesłano drogą mailową, a nie oryginałem (naruszenie § 8 ust. 12, zgodnie z którym oryginały faktur i rachunków muszą być bezwzględnie opisane w sposób trwały i przejrzysty).

(akta kontroli str. 1047-1062, 1077-1079, 1101-1112)

Z wyjaśnień Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia, która zatwierdziła dowody pod względem formalno-rachunkowym wynikało, że dowody spełniają wymagania

¹¹⁷ Faktury nr S026/F000896/12/2022 i nr S026/F000897/12/2022 z 06.12.2022 r.

¹¹⁸ Faktury nr 400/22 z 29.09.2022 PP-279 (10270 zł), nr 459/2022 z 23.12.2022 PP-553 (15860 zł), nr 72/2023 z 02.05.2023 E-310 (18070 zł), nr 116/2023 z 30.06.2023 E-444 (24765 zł), noty księgowo-obciążeniowe nr 43834/23/00 z 24.03.2022 PP-21 (90 000 zł), 43809/23/01/23/00 z 24.03.2022 PP-22 (45 000 zł), 2422/24/00 z 20.09.2022 PP-275 (45 000 zł), 2400/24/01 z 20.09.2022 PP-276 (45 000 zł) oraz rachunki nr 3/2023 z 02.02.2023 E-68, 4/2023 z 02.02.2023 E-69, 5/2023 z 01.03.2023 E-129, 6/2023 z 01.03.2023 E-130, 8/2023 z 28.03.2023 E-202, 9/2023 z 28.03.2023 E-203.

¹¹⁹ Faktura nr 251/M05/11/2022 z 25.11.2022 PP-372 (6000 zł).

określone w art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości, co było zgodne z § 8 ust. 11 umowy dotacji. Na dokumentach wypisywanych ręcznie przez wystawcę (na gotowych, małych drukach) lub fakturach drukowanych na papierze A5 stosuje się opis dokumentu na oddzielnej kartce i spina się trwale wraz z fakturą/rachunkiem w celu ujednolicenia opisu księgowego dla wszystkich faktur/rachunków danego projektu oraz uniknięcia uszkodzenia dokumentu, z uwagi na bardzo cienki papier. Ponadto decyzję o dostarczaniu faktur w formie skanu podmiot mógł podjąć w każdym momencie. Przesyłanie, w tym udostępnianie, faktur w formie elektronicznej wymagało akceptacji przez odbiorcę. Potwierdzała to interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 16 lipca 2019 r. (sygn. 0112-KDIL1-3.4012.279.2019.1.AP)¹²⁰. Otrzymany zatem drogą mailową skan faktury papierowej mógł zostać ujęty w księgach rachunkowych nabywcy w analogiczny sposób, jak „tradycyjna” faktura papierowa. Musiały być jednak spełnione warunki uznania tego skanu za dowód księgowy, by można było go wprowadzić do ksiąg rachunkowych, co miało miejsce w przypadku przedmiotowego dokumentu. Powyższe było zatem zgodne z § 8 pkt 11 umowy dotacji.

Koordynator, który zatwierdził dowody pod względem merytorycznym, udzielił takich samych wyjaśnień w zakresie opisów dowodów na odrębnych kartkach oraz wskazał, że technika dokumentowania zapisów księgowych stosowana w Stowarzyszeniu dopuszczała możliwość opisu na odrębnej kartce. Wyjaśnił również, że zaakceptował dokument będący skanem, ponieważ poprawność formy i elementów dokumentu została sprawdzona w ramach kontroli formalnej dokumentu, która potwierdziła, że skan faktury papierowej może zostać ujęty w księgach rachunkowych.

(akta kontroli str. 1619-1633, 1641-1648, 1722-1724)

W ocenie NIK, argumenty przywołane w wyjaśnieniach nie mogą stanowić uzasadnienia dla nieprzestrzegania postanowień umowy dotacji. Stosowany przez Stowarzyszenie w przypadku większości innych dowodów sposób ich opisywania poprzez przyklejenie kart z opisami na ich odwrocie, mógł być zastosowany w przypadku ww. dowodów. Ponadto w opisanym stanie faktycznym nie znajdują zastosowania zasady dotyczące faktur elektronicznych, ponieważ przedmiotowy dowód stanowił skan faktury papierowej, a nie oryginał wymagany § 8 ust. 11 umowy dotacji i został przekazany drogą mailową do Koordynatora przez osobę pierwszego kontaktu.

13. W ofercie złożonej w CVIII otwartym konkursie ofert na lata 2022-2025 Pomoc Pokrzywdzonym i Świadkom Ośrodek – Gdańsk (stanowiącej załącznik do umowy dotacji) Stowarzyszenie, niezgodne z § 4 ust. 1 pkt 15 ogłoszenia o konkursie, zaoferowało realizację zadania dotyczącego pokrywania kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej poprzez zakup bonu na ww. produkty.

(akta kontroli str. 33-44, 61-136)

Prezes Zarządu oraz Koordynator wyjaśnili, że z doświadczenia z realizacji poprzedniej edycji programu wiadome było, iż większość przypadków pokrzywdzenia przestępstwem wynikała z przemocy domowej, gdzie często pokrzywdzeni zostali pozbawieni środków do życia. Niemożliwym zatem było dokonywanie przez te osoby zakupu odzieży, obuwia, bielizny czy środków higieny osobistej i otrzymanie zwrotnego pokrycia kosztów (zwrot za fakturę na konto osoby pokrzywdzonej).

¹²⁰ „(...) stosowanie przesyłu elektronicznego faktur wymaga uprzedniej akceptacji przez odbiorcę dla takiego sposobu przekazywania tych dokumentów. Jednocześnie należy wskazać, że nie istnieją żadne szczególne wymogi dotyczące samej formy i treści akceptacji wysyłania, w tym udostępniania faktur w formie elektronicznej przez odbiorcę faktur. Szczegółowe kwestie w zakresie sposobu wyrażenia lub cofnięcia zgody przez odbiorcę na przesyłanie faktur w formie elektronicznej pozostają w gestii stron i stanowią element umowy przez nie zawartej”.

Ponadto w większości sklepów oferujących przedmiotowy asortyment nie było możliwości zakupu towaru z odroczoną formą płatności. Płatności kartą bankową były niemożliwe do realizacji, z uwagi na konieczność obecności osoby pierwszego kontaktu podczas każdego zakupu.

Bon towarowy jest dokumentem uprawniającym do zakupu określonego towaru na określoną wartość (w szczegółowym opisie zamówienia Stowarzyszenie wskazało, iż bon towarowy musi posiadać m.in. napis: „Bon upoważnia do zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej”). Zastępuje on środki pieniężne, za które zwyczajowo nabywa się towary. Bon można zrealizować w konkretnym terminie i w sieciach handlowych, które go honorują.

Tożsamy sposób rozliczania ww. zadania był praktykowany w poprzedniej edycji programu i wówczas nie wskazano na nieprawidłowości w tym zakresie. Stowarzyszenie uznało zatem, iż jest to potwierdzenie prawidłowości założenia zakupu bonów w przedmiotowej pozycji. Prawidłowość założenia potwierdza również zapis w publikacji¹²¹ współfinansowanej ze środków Funduszu Sprawiedliwości.

(akta kontroli str. 1890-1896, 1944-1947)

W ocenie NIK przywołane w wyjaśnieniach argumenty nie mogą uzasadniać realizacji zadania poprzez zakup bonów, ponieważ w warunkach konkursu, w wyniku którego zawarto umowę dotacji, nie przewidziano takiej możliwości.

14. Stowarzyszenie ze środków Funduszu Sprawiedliwości wydatkowało 479,4 tys. zł (189,8 tys. zł w 2022 r., 130,0 tys. zł w 2023 r. i 159,6 tys. zł w 2024 r.) na zakup kuponów podarunkowych¹²², na podstawie których beneficjenci pomocy mogli dokonać zakupu szerszej gamy produktów niż zgodna z zakresem oferty stanowiącej załącznik do umowy dotacji w ramach zadania „pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej”.

Zgodnie z informacją, uzyskaną w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od dostawcy kuponów podarunkowych, kupony jako znak legitymacyjny honorowany w sieci akceptacji mogą być przedmiotem transakcji zakupu szerokiej gamy produktów, w tym wyrobów tytoniowych i alkoholowych. W latach 2022-2024 można było nimi płacić bez ograniczeń, również w przypadku umieszczenia na nich napisu „Bon upoważnia do zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej”.

Stanowiło to naruszenie §3 ust. 9 lit. a umowy dotacji, zgodnie z którym wydatki ponoszone na realizację zadań będących przedmiotem umowy są kwalifikowalne, jeżeli są niezbędne do realizacji zadania. Natomiast zgodnie z § 3 ust. 10 wydatki niespełniające wymogów określonych w § 3 ust. 9 stanowią wydatki niekwalifikowalne, a dotacja w tej części uznana jest za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i podlega zwrotowi na zasadach określonych w umowie dotacji.

(akta kontroli str. 1285-1386, 1890-1943, 1950-1955)

Koordynator wyjaśnił, że Stowarzyszenie dokonało wydatków na bony towarowe z konkretnym wskazaniem, iż „Bon upoważnia do zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej”. Beneficjenci mogli zatem dokonać zakupu tylko odzieży, obuwia, bielizny i/lub środków higieny osobistej.

(akta kontroli str. 1890-1896)

¹²¹ Pt. „Pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem – Standaryzacja pracy pracowników służb pomocowych” powstałej w ramach projektu „Standaryzacja świadczonej pomocy w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem jako narzędzie zwiększenia efektywności świadczonej pomocy na rzecz osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz osób im najbliższych”.

¹²² Pod tym pojęciem należy rozumieć bony towarowe.

W ocenie NIK informacje udzielone przez dostawcę kuponów jasno wskazują, że istniała możliwość zakupu również innych produktów niż określone w umowie dotacji, w tym takich, które nie były niezbędne do realizacji zadania, jak alkohol czy papierosy.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie dostępności w LPP świadczeń w zakresie usług specjalisty mediatora oraz psychiatry, zgodnie z umową dotacji.
2. Niezwłoczne wykonanie, przewidzianego w § 1 ust. 11 umowy dotacji, obowiązku przesłania Dysponentowi Funduszu brakującej dokumentacji zdjęciowej wewnątrz LPP w: Wejherowie, Sopocie i Starogardzie Gdańskim.
3. Udzielanie pomocy, zgodnie z warunkami umowy dotacji, tylko osobom uprawnionym i w zakresie związanym bezpośrednio z przestępstwem, w celu złagodzenia jego skutków.
4. Prawidłowe dokumentowanie udzielanej pomocy przez osoby pierwszego kontaktu oraz specjalistów.
5. Ponoszenie wydatków na realizację zadań będących przedmiotem umowy dotacji, niezbędnych do realizacji zadania i określonych w kosztorysie, a także ich prawidłowe dokumentowanie.
6. Ponoszenie wydatków na zadania określone w umowie dotacji tylko z rachunku bankowego dotacji.
7. Dokumentowanie kosztów umowy dotacji w sposób zgodny z umową, tj. dowodami księgowymi wyłącznie oryginalnymi oraz opisanymi na ich odwrocie.
8. Złożenie do Dysponenta Funduszu korekt sprawozdań oraz zwrot środków na zasadach określonych w umowie dotacji w zakresie wykazanych w wystąpieniu pokontrolnym niekwalifikowalnych wydatków na pomoc udzieloną niezgodnie z warunkami udzielania świadczeń, wydatków nie dotyczących realizacji przedmiotu umowy i wydatków niespełniających warunków kwalifikowalności.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 17 marca 2025 r.

Kontrolerzy
Hanna Rybczyńska
główny specjalista kontroli państwowej

/-/

Podpis

Monika Stępka
główny specjalista kontroli państwowej

/-/

Podpis

Dariusz Jurczuk
doradca ekonomiczny

/-/

Podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał:

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor
Tomasz Ślaboszowski

/-/

Podpis

Dyrektor
Delegatury NIK w Gdańsku

